

ЖУРНАЛ ВИЗНАНО ПЕРЕМОЖЦЕМ КОНКУРСУ "СВІТОЧ ПРИДНІПРОВ'Я"

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЩОМІСЯЧНИК

ВИХОДИТЬ З ЛИПНЯ 1991 р.

БОРИСТЕН

2017 рік

№03(308)

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ, ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ
ТА НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЩОМІСЯЧНИК

Наталія Брандафі очільниця української бізнес-структури в США MEEST-America, Inc. Це логістична компанія, що пропонує увесь спектр послуг з перевезень морським та повітряним шляхом. Вона забезпечує доставку посилок і вантажів практично усіх габаритів до дверей адресата. Читайте в наступному номері нашого журналу інтерв'ю з пані Н. Брандафі «Корпорація «MEEST» побудувала надійний міст через Атлантику», котре підготував шеф-редактор журналу «Бористен» Фідель Сухоніс.

УКРАЇНО, ти моя молитва...

З
Б
І
Р
Н
И
К

Василь Симоненко

Рідна Батьківщина
Наша Батьківщина –
Наче зелен сад.

Наша Батьківщина
Дбає про малят:

Щоб вони зростали
У теплі й добрі,

Як пташки, співали
В кожному дворі.

Нам Вітчизна світить.
Мов зоря ясна.

Мир у всьому світі
Береже вона.

Будемо зростати
І – як прийде час –

Про Вітчизну дбати,
Як вона про нас.

Тетяна Волгіна

«БОРИСТЕН» – літературно-мистецький, публіцистичний та науково-популярний щомісячник

Шеф-редактор Фідель СУХОНИС
РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:
ІВАНЕНКО Валентин Васильович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, проректор, доктор історичних наук, професор.
СВІТЛЕНКО Сергій Іванович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан історичного факультету, доктор історичних наук, професор.
ШВИДЬКО Ганна Кирилівна – Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.
УДОД Олександр Андрійович – завідувач відділу історіографії Інституту історії України НАН України, доктор історичних наук, професор.
ВАСИЛЕНКО Віталій Олександрович – Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.
ПОПОВСЬКИЙ Анатолій Михайлович – Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, професор кафедри мовної підготовки, доктор філологічних наук, професор.
ДЕМЧЕНКО Володимир Дмитрович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан факультету систем та засобів масової комунікації, доктор філологічних наук, професор.
ЗАВЕРТАЛЮК Нінель Іванівна – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, професор кафедри української літератури, доктор філологічних наук, професор.
ТРЕТЯК Олексій Анатолійович, завідувач кафедри політології, доктор політичних наук, доцент.
КРИВОШЕЇН Віталій Володимирович, завідувач кафедри соціології, доктор політичних наук, професор.
СЕРГЄЄВ Вячеслав Сергійович, завідувач кафедри міжнародних відносин, доктор політичних наук, доцент.
ПОПОВА Ірина Степанівна, декан факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства, доктор філологічних наук, професор.
ТОКОВЕНКО Олександр Сергійович – Дніпропетровський національний університет, декан соціально-гуманітарного факультету суспільних наук та міжнародних відносин, доктор філософських наук, професор, голова спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.
ТЕРЕЩЕНКО Алла Костянтинівна – інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
СТЕПОВИК Дмитро Власович – інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
ГРИЦА Софія Йосипівна – інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
НАЙДЕН Олександр Семенович – інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор культурології, професор.
КИТОВА Світлана Андріївна – Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, професор кафедри української літератури, доктор культурології, професор.
ШЕЙКО Василь Миколайович – Харківський державний університет культури, ректор, доктор історичних наук (культурологія), професор.
КУЦІрина – коректор.

Представництва редакції:
Україна: Володимир Барна, вул. Банкова, 2, 01024, м. Київ, тел. 066-6243231
США: Bahriany Foundation, INC 19669 Villa Rosa Loop Fort Myers, FL., 33967 USA.
З релігійних справ у США та Канаді: Mr. V. Babanskyj, 74 Oakridge, Watchung, N.J. 07069, USA;
Канада: Mr. N. Vorotilenko, 9424 173 Str., Edmonton, AB., T5T3K8, Canada;
Румунія: Ritco Virgil STR. 1 Decembrie 7, Bloc 19 Sc B. Ap. 8 8885 Macin Jud. Tulcea Romania;
Бразилія: Wira SELANSKI, Rua General Glicério, 400 apt. 701, 22245-120 Rio de Janeiro, RJ Brasil, Telefax: (00-55-21) 2557-5517;
Австралія: Mr. Fedir Habelko 5. Reserve C. T., Glenroy VIC. Australia - 3046 T.& Fax: 03.93061997;
Ізраїль: Svitlana Glaz, Arie Rubin, 18/1, Lod, Israel;
Польща: Jurii Hawryluk, skr. poczt. 55, 17-100 Bielsk Podlaski, Polska;
Кольпортер на США та Мексику: Ilarion Chejlyk 45 Mountain Ave. Warren, N.J. 07059
Франція: Madam Annie Daubenton, Paris, desproches@gmail.com

Редакція не відповідає за думки і факти, викладені авторами на сторінках щомісячника. Листується з читачами лише через журнал. Редакція сплачує гонорари тільки за матеріали, які замовлені авторам.
Редакція залишає за собою право скорочувати матеріали без згоди авторів.
Адреса журналу «Бористен»: вул. Телевізійна, 3
49010, Дніпро – 10, Україна
Телефони: (050) 340 - 28 - 27, (056) 713 - 52 - 58
e-mail: fidelisukhonis@gmail.com

FACEBOOK.COM/BORYSTENINFO
BORYSTEN.COM.UA

CatArt верстка/дизайн журналу

Засновники/видавці: Дніпропетровська міська громадська організація шанувальників журналу «Бористен», Дніпропетровський Національний університет ім. О. Гончара, Дніпропетровська міська громадська організація шанувальників журналу «Бористен», Дніпропетровський Національний університет ім. О. Гончара.

Постановою президії ВАК України від 9 квітня 2008 року за №1-05/4 журнал внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з історії, філології, політичних наук, мистецтвознавства та культурології.

“Слово редактора”

Готуємо до друку

ЗМІСТ

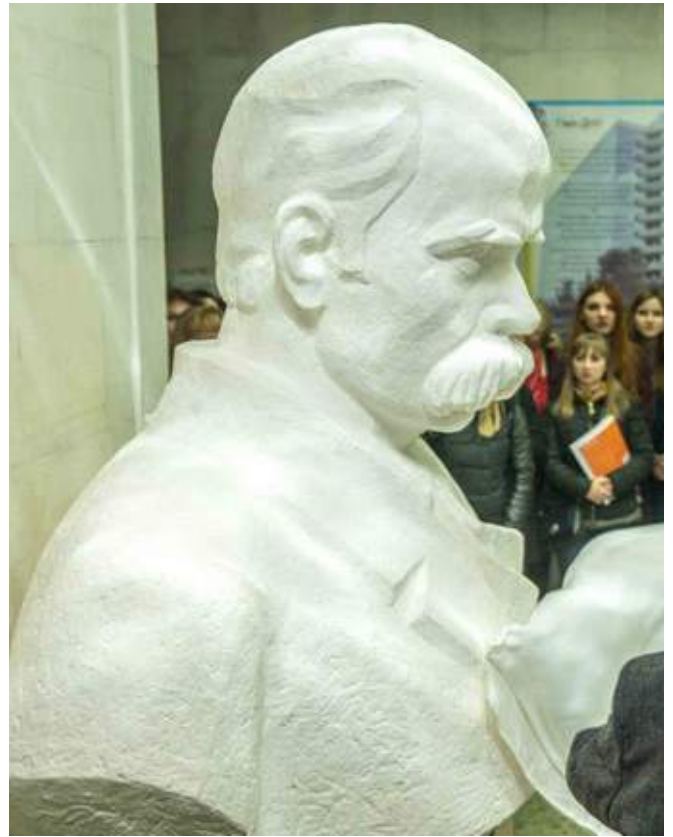
Стор.1 Готуємо до друку
 Стор2-3 У ДНУ увіковічили
 Великого Кобзаря
 Стор 4-5 ЗБЕРІГАЙМО
 ЧИСТОТУ РІДНОЇ МОВИ
 Стор 6 -7 Християнська
 сторінка
 Стор 8-9 Величавий Концерт
 в честь Тараса Шевченка в
 Норт Порті, Флорида
 Стор 10-11 Національна
 металургійна академія
 України: вдалий досвід
 міжнародної освітньої
 співпраці.
 Стор 12- 15 ДО 200-річчя
 ВІД НАРОДЖЕННЯ
 МИКОЛИ КОСТОМАРОВА
 ТА ВИТОКИ КИРИЛО-
 МЕФОДІВСЬКОГО
 БРАЦТВА
 Стор 16-17 УКРАЇНСЬКА
 РЕВОЛЮЦІЯ. ПРИЧИНИ,
 ЕТАПИ, ІСТОРИЧНІ
 УРОКИ
 Стор 18 Рубрика «Даринка»
 Стор 19 УКРАЇНСЬКА
 КНИГА В СВІТІ
 Стор 20 – 22 МОНОГРАФІЯ
 ПРО УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО
 ЖУРАВЦІ НА ЗАКЕРЗОННІ
 Омелян Вішка. “Журавці.
 Село Журавці в документах,
 на сторінках історії та у
 споминах його колишніх
 жителів”.
 Торунь 2014, 638 с.
 Стор 23 Мавринський майдан
 на Дніпропетровщині
 – інопланетні знаки чи
 давній храм?
 Стор 24 Маловідомий, але
 прекрасний
 Миколаївський розпис
 Дніпропетровщини
 Стор 25-33 Дійсна, стидлива
 причина акції «Вісла»
 Стор 34 ГРОШОВА
 ЕПІДЕМІЯ
 Стор 35 «З пошти шеф-
 редактора»
 Стор 36 Вітаємо з нагородою!

Ще більше цікавої
 та актуальної
 інформації на
 нашому сайті
borysten.com.ua

«Дніпро»

У ДНУ увіковічили Великого Кобзаря

З нагоди чергової річниці Тараса Шевченка в Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара урочисто відкрили скульптуру Великого Кобзаря. На захід до Наукової бібліотеки університету завітав автор роботи, відомий скульптор, народний художник України, почесний громадянин міста Дніпра Володимир Небоженко. У цей значимий день університетська громада помножила всесвітню традицію, засвідчивши любов, розуміння й причетність до універсальності генія. До Наукової бібліотеки університету прийшли викладачі, студенти, співробітники університету, представники культурної еліти Дніпра. «Сьогодні відбувається велика суспільна подія. Ми отримали в дар скульптуру Кобзаря, – звернувся до учасників урочистого зібрання ректор університету Микола Поляков. – Символічно, що відтепер дві величні постаті української культури – Тарас Шевченко і Олесь Гончар разом наповнюють духовну ауру одного з провідних університетів України. Навчального закладу, який прямує до свого 100-річчя, гармонійно поєднає космічні досягнення в науці з освоєнням космосу людської душі. Звернення скульптора до монументальної особистості Тараса Шевченка – велика робота душі, уяви, творчості, досягнення глибокого осмислення духовної спадщини». Автор скульптури Володимир Небоженко відзначив, що йому сподобалося місце, яке вибрали для погруддя, хоча він до останнього не знав, де воно буде розміщуватися. «Працював над скульптурою близько півроку, але виконати її планував саме до 203-ої річниці Тараса Шевченка, – розповів Володимир Небоженко. – Це гіпсова модель, виконана для інтер'єру. Якщо ставитися до скульптури з гіпсу дбайливо, вона може стояти сотні років. Українське студентство, як і весь український народ, любить і шанує Тараса Григоровича. Тому встановлення погруддя у Науковій бібліотеці університету, вважаю, буде доречним». І справді, бібліотека ДНУ пропонує своїм читачам 471 видання творів Тараса Шевченка, з них тільки «Кобзарів» – 67, а ще багато праць про самого Тараса Шевченка. Пощастило побувати в майстерні Володимира Небоженка й бачити його роботи ще в глині ведучій заходу, завідувачу кафедри української літератури ДНУ Наталі Олійник. Вона розповіла, що Володимир Небоженко довго виношує свої ідеї, багато працює над задумом, для нього важлива думка сторонніх людей. «Пам'ятаю кожен Шевченківський день в університеті, відколи тут працюю, бо для університету це завжди особливе свято. Ми з нетерпінням чекали цієї події – відкриття монументу, студенти вже давно заінтриговані тим, що у бібліотеці стоїть покрите погруддя. – відзначила Наталя Петрівна. – Для філологів сьогодні ми розпочали заняття з розмови про Шевченка,

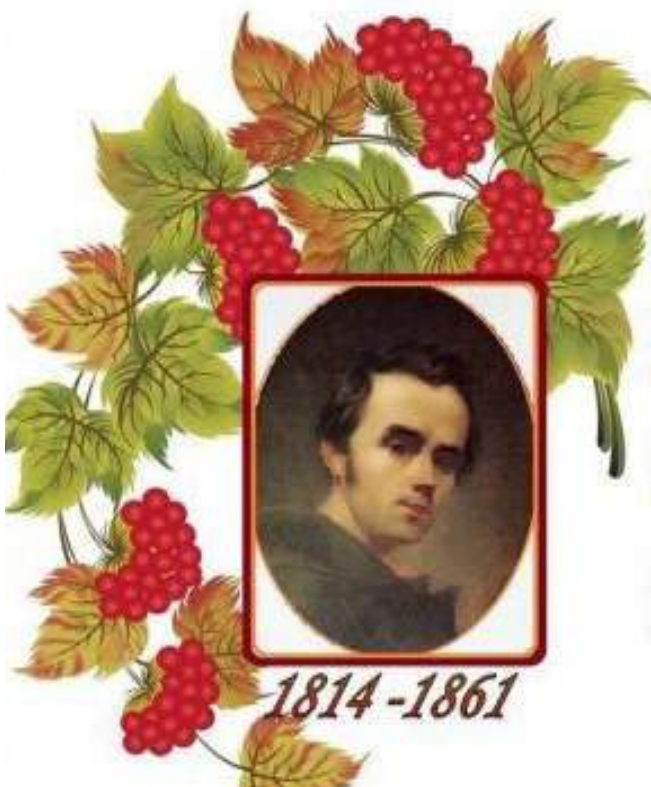
про його внесок в українську літературу. Варто наголосити, що українською мовою писали і до Великого Кобзаря, згадуючи й називаючи Україну та українців, але саме Шевченко зробив Україну предметом історії та філософії. З цієї нагоди згадуються слова академіка Білецького про те, що Гомер – безсмертний поет, а Шевченко – поет живий. Живий для нас і всього людства».

Про генія українського поетичного слова й українського національного пророка говорив декан історичного факультету ДНУ, голова Дніпровського осередку Наукового товариства Шевченка Сергій Світленко: «Геніальність поета в тому, що він вказав вектор розвитку нашого народу і передрік українське національне культурне відродження й створення нової вольної сім'ї. Хто скаже, що це завдання не є сьогодні актуальним для наших поколінь? Шевченко мав колосальний вплив не лише завдяки своїй творчості, а й сам факт його перепоховання мав величезне значення для національної консолідації». Окреме слово сказав Сергій Світленко про Тараса Шевченка і Катеринослав. «Шевченківські роковини на Катеринославщині почали святкувати на початку ХХ століття, – нагадав Сергій Іванович. – Наш великий попередник, професор Катеринославського університету Дмитро Яворницький безпосередньо причетний до розробки історичної Шевченкіани, біографії Великого Кобзаря. Наприкінці 90-х років минулого століття в нашому університеті було започатковано філію Дніпровського осередку Наукового товариства імені Шевченка. Сьогодні буде відкрито 28 сесію НТШ, де будуть брати участь не лише професори і доценти, а й студенти, що свідчить про те, що молодь хоче долучитися до безсмертної спадщини Кобзаря». Учасниця заходу й загалом усіх подій у місті, пов'язаних з літературою, член Національної спілки письменників України Леся Степовичка звернулася до присутніх зі словом про Шевченка як українського і всесвітнього феномену, про його головну силу – силу слова та про те, що Шевченко створив Україну словом. Безсмертне

слово Кобзаря – «Заповіт» прозвучало у виконанні студентки факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства Тетяни Тесленко. Справжньою музичною окрасою заходу стали величні мелодії пісень на слова Тараса Шевченка – «Думи мої, думи» й «Реве та стогне Дніпр широкий», виконані ансамблем Палацу студентів «Овація».

Інформаційно-аналітичне агентство
ДНУ ім. О.Гончара

Будеш, батьку, панувати,
Поки живуть люди,
Поки сонце з неба сяє,
Тебе не забудуть....

“ Рубрика Миколи Дупляка (США)”

ЗБЕРІГАЙМО ЧИСТОТУ РІДНОЇ МОВИ

Спілка чи союз? -- Ці слова близькі за значенням, але відмінні сферами вживання. Слово спілка означає “товариство; об’єднання людей, пов’язаних умовами життя, метою; громадська організація”: Спілка письменників України, робітнича спілка, спілка композиторів, Спілка українських журналістів Америки, Спілка української молоді Америки тощо. Слово “союз” використовується, як правило, на позначення об’єднання кількох держав, країн під однією верховною владою, напр.: Радянський Союз. Деколи ці поняття змішуються. Замість спілки, в Україні був “Союз спортивних товариств”. Західна діаспора мала особливий сентимент до “союзів”, якими назвала безліч своїх організацій, напр.: Союз гетьманців-державників, Союз українок Америки, Союз українок Канади, Союз Українок у Великій Британії, Союз українських студентських товариств Америки, Союз українських студентів Канади тощо. Це можна пояснити тим, що наша громадськість в Україні та в діаспорі або легковажно ставилась до рідної мови, або люди, які вирішували дану назву, попри добрі наміри, не мали належного знання української мови. Цю мовну аномалію годиться виправити. Ансамбль танцю чи танку? – Слово “танок” означає різновид танцю, воно відповідає російському слову “хоровод”. Слово “танець” -- це ритмічні рухи під музику або спів. “Добре! добре! Ну, до танців, до танців, кобзарю!” (Т. Шевченко) Редактори й учителі деколи забувають про те, що події можуть мати “щасливий кінець” і, забувши про культуру мови, пишуть (по-англійському) “хеппі-енд”. Чи є потреба засмічувати рідну мову чужими словами? В українських засобах масової інформації доволі часто гарячу ковбаску в булочці називають словом “хот-дог”. Хіба це смачно? Це прямо “нестравний” покруч та й годі. Гарячі ковбаски в булочці здавна відомі в Україні під назвою “сосиски”. Одначе, американці не вимовляють цієї назви “хот-дог”, а “гат-дог”. Оцей покруч потрапив до України з російської мови, тож починається з літери “х” (“хот”), бо російська мова, на відміну від української, не має повноцінного звука “г”. В українських газетах

діаспори зустрічається завдяки редакторам, які приїхали з Батьківщини в останніх десятиліттях. В українських засобах масової інформації редактори залюбки вживають також англійське слово “шоу”, мовляв, що чуже, то краще. Невже так швидко забули українські слова “виставка”, “виступ”, “показ”, “спектакль”, “видовище” тощо?! Хто як хто, але редактори та вчителі повинні стояти на сторожі слова з гідним почуттям рівноправності, а не з почуттям меншовартості. В Україні чомусь поширились “мерії”. Цікаво, де поділися “міські ради” та “міськради”? Деколи в газетах читаємо таке: “Підписка на газети та журнали продовжується” замість “Передплата газет і журналів продовжується”. Важко людині зрозуміти як краще говорити, коли й газета робить “підписку”. Слово “підписка” означає затвердження підписом людини певних правил чи виконувати якусь вимогу. Коли ж хтось хоче одержувати газети та журнали, за що треба наперед заплатити певну суму грошей, це зветься “передплатою”. На сторінках газет і журналів деколи знаходимо також архаїчний старослов’янizm “поприще”, напр.: “На поприщі вітчизняної науки ви працюєте вже понад десять років”. Чи не краще звучить, замість старозавітного, український вислів “на ниві” або народний вислів “на полі” чи запозичений вислів “на арені”? Жива народна мова не знає іменника “поприще”.

Учитель дає батькам таку пораду: “При вихованні дітей їх треба переконувати логічно та власним прикладом, а не наказувати фізично”. Чоловік таки думає по-російському, бо українське слово “наказувати” означає “віддавати розпорядження, вимагати”: “Так наказувало серце”. Учитель мав на увазі слово “карати”: “При вихованні дітей їх треба переконувати логічно та власним прикладом, а не карати фізично”.

У засобах масової інформації часто трапляються такі неправильні слова й вислови, що їх необхідно виправити:

“я переписуюся з моїм братом”
замість “я листуюся з моїм братом”;
“у нас з ним давня переписка”
замість “у нас з ним давнє листування”;
“він сказав із заздрістю”
замість “він сказав заздрісно”;
“вона в нерішучості стояла”
замість “вона стояла нерішуче”;
“дякуючи підтримці”
замість “завдяки підтримці”;
“дякуючи допомозі”
замість “завдяки допомозі”;
“заставити ворога тікати”
замість “змушувати (примушувати) ворога тікати”. Одноманітна лексема “заставляти” означає віддавати щось кредиторіві для одержання позики;
“співпадати”
замість “збігатися”;
“співставляти”
замість “зіставляти”;
“інакомислячий”
замість “інакодумець”;
“любі установи”
замість “будь-які установи”. Українське слово “любий” має значення “милий”, “коханий”;
“самим ближчим часом”
замість “найближчим часом”;
“жалоба”
замість “скарга”;
“в цілому”
замість “загалом”;
“стремління”
замість “прагнення”;

“платіжний”
замість “виплатний”;
“сповняти”
замість “виконувати”;
“глибиною”
замість “завглибшки”;
“товщиною”
замість “завгрубшки”;
“довжиною”
замість “завдовжки”;
“шириною”
замість “завширшки”;
“відкрити (закрити) двері”
замість “відчинити (зачинити) двері”;
“сахарний діабет”
замість “цукровий діабет”;
“існуючий закон”
замість “чинний закон”;
“користуватися успіхом”
замість “мати успіх”;
“бажання співпадають”
замість “бажання збігаються”;
“зробити заключення”
замість “подати, зробити (свій) висновок”;
“апробата”
замість “схвалення”;
“джет”
замість “реактивний літак”;
“ейрмейл”
замість “авіапошта”;
“іншуренс”
замість “страхування”, “забезпечення”;
“нуклеарний”
замість “ядровий”;
“гльорифікувати”
замість “прославляти”, “вихваляти”.

Ісус нас звільняє

Ми вже провели кілька бесід про служіння Ісуса Христа, спираючись на Євангелію від Марка. Розглядаючи далі Ісусове служіння, описане в Євангелії від Марка, ми дійшли до 5-го розділу. Євангелист Марко описує як в Гадаринській землі, це по другий бік Галілейського моря, Ісуса зустрів одержимий нечистим духом чоловік: «І на другий бік моря вони прибули, до землі Гадаринської. І як вийшов Він із човна, то зараз Його перестрів чоловік із могильних печер, що мав духа нечистого. Він мешкання мав у гробах, і ніхто й ланцюгами не міг зв'язати його».

А чи одержимий нечистим духом і психічно хворий – це те саме?

Прихильники матеріалізму, які не визнають Бога, не вірять в існування духовного світу, в існування диявола і нечистих духів, не вірять, що людина може бути одержима нечистим духом. Віруючі лікарі, які працюють в сфері психології та психіатрії, пояснюють, що людина може бути психічно хворою від неправильного функціонування мозку, тобто у зв'язку з порушеннями обміну хімічних речовин мозку, і так людину лікують з уживанням ліків. Але коли ліки не діють, то причину слід шукати в іншій сфері. Тобто в духовній.

Ми віримо в Євангелію, знаючи, що це є Слово Боже. Крім того, події, описані в ній, є історично вірними. А Слово Боже учить, що людина є триединою, тобто складається з трьох компонентів – духа, душі і тіла. І тільки людина має усвідомлення про свого Творця через духа. Тому тільки людину Бог закликає до навернення, яке відбувається, яке звершується при допомозі Святого Духа, тому й називається духовним народженням. Людина тільки духом може спілкуватися з Богом. Але буває, як у цьому випадку, що його описує євангелист Марко, що душа цього нещасного чоловіка була опанована нечистим духом. В Христовій Церкві є різні дари Святого Духа. Є дар розпізнавання духів, і хто має такого дара, такому не наука, а Бог показує причину хвороби – чи це одержимий, чи хворий не через одержимість. Чи може нечистий дух опанувати віруючу, спасенну людину?

Слово Боже учить, що ні. Написано в Другому посланні апостола Павла до коринтян (6:16): «Бо коли ви храм Бога Живого, як і сказав Бог: «Вселюся в них, і ходитиму в них, і буду їхнім Богом, а вони будуть Моїм народом». Не може з одного джерела витікати солодка і гірка вода.

Марко описує, що одержимий мав надзвичайну силу і люди жодним способом не могли його стримати чи якимось йому допомогти. Нещасний не мав одягу, жив у гробах та в горах, і демон гнав його по пустелі, і кричав він, і бився об каміння. Чи ви зауважили, як ворог трактує своїх вже ніби людей? Він їх розділяє з родиною, відокремлює від нормального суспільного життя. Така людина не визнає норм моралі та поведінки, скидає одяг, поводить галасливо і небезпечно. Чи не спостерігається така тенденція у поведінці частини сучасної молоді, коли молоді люди не

визнають авторитету батьків і суспільства, втікають з дому, вживають наркотики, пиячать, ведуть аморальне життя і врешті гинуть? Чи таку поведінку викликає нечистий дух?

Цікаво, що, побачивши Ісуса, одержимий прибіг до Нього і вклонився Йому. Можливо, демон змусив нещасного до такої дії, бо знав переважаючу силу Ісуса. Отже, вживаючи одержимого, демон дуже просив, щоб Ісус не вислав їх (бо були у нещасному легіони духів) з тієї землі. Писання стверджує, що демони бояться Божого суду. В Капернаумі, коли Ісус виганяв демонів, то демон сказав: «Що Тобі до нас, Ісусе Назарянине? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хто Ти - Божий Святий» (Марка 1-24). Ісус же сказав йому: «Вийди, душе нечистий, з людини!»

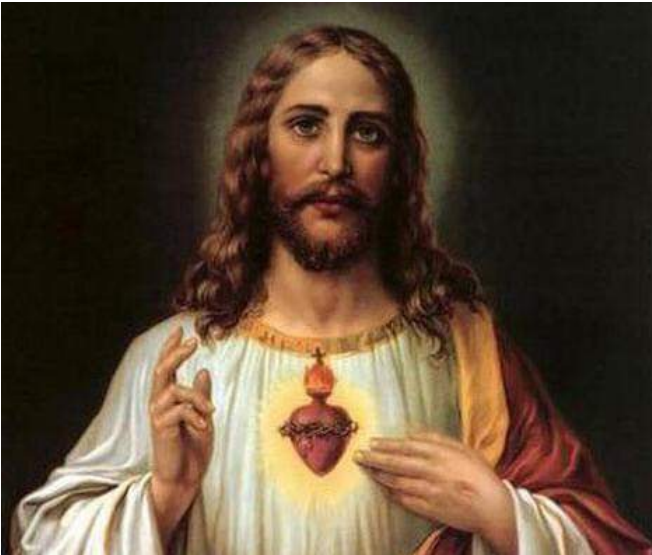
Чому демони просили в Ісуса дозволу перейти в тіла свиней?

Мабуть, щоб залишитися на тій території, але вони не усвідомлювали, який буде наслідок такого прохання, бо усі свині оскаженіли і кинулися з кручі до моря та й загинули. Ісус хотів очистити від злих духів не лише того чоловіка, а й усю навколишню землю.

Ось подивіться, як демон мучить своїх ще приземному житті. Роздягає, б'є об каміння, відриває від сім'ї і надає для опору людям надзвичайну фізичну силу, щоб пізніше знищити зовсім. А Ісус Христос зовсім не так ставиться до тих, хто до Нього приходиться, Марко і євангелист Лука пишуть про це. Пастухи, побачивши, як потопилися оскаженілі свині, самі повтікали й пішли сповіщати про це по містах і селах. Пише Лука: «І повиходили люди дивитися, що сталося, прийшли вони до Ісуса, і знайшли того чоловіка, що з нього демони вийшли, одягненого і при розумі, в ногах Ісуса і злякалися» (Лк. 8:35). Яка різюча зміна сталася з людиною у їхньому селі! Щойно він був скаженим, а тепер сидить біля Ісуса, одягнений і при розумі. І як відреагували люди на таку новину? Написано, що люди злякалися.

Коли людина приходиться до Христа і Христос перемінює поведінку такої людини з незвичайної, хворобливої на звичайну, то чому це лякає інших людей?

Пригадаймо лист жінки з Донецької області. Вона писала про нестерпне життя у їхньому домі. Та родина якимось була пов'язана з воєнними подіями. Господар дому часто напивався, бешкетував. Панували лайка, бійка. На наш заклик прийняти Христа, бо Христос змінює поведінку і життя, ця жінка написала: «Прийняти Христа, до Якого ви закликаєте, це значить посадити себе в тюрму». Від такого каторжного життя у яку ще тюрму можна посадити цю родину? Христос перемінює життя і така переміна починається з розуму. Тепер недавній одержимий сидить біля ніг Ісуса, одягнений і при розумі, а цього люди чомусь бояться. Апостол Павло каже, що такі люди обдурені дияволом, мають перевернутий розум, «вважають себе мудрими, а зробилися нерозумними, з нікчемними думками своїми, і зледаціло нерозумне серце їхнє» (Рим. 1:25). Люди тієї місцевості, побачивши, що сталося, а особливо, що їхні свині

загинули, просили Ісуса піти з їхніх околиць. Для тих людей більшу цінність мали свині, а не людське життя. Зцілений від демонів просив у Ісуса дозволу бути з Ним, але Ісус йому не дозволив і сказав: «Йди до дому свого, до твоїх, і розкажи їм, що Господь зробив тобі, і як Він помилював тебе». І пішов він та почав проповідувати в Десятимісті, що зробив йому Ісус і всі дивувались (19-20 в.).

Цей чоловік став свідком Христової сили для поганських народів, поміж греками, які жили на східній стороні Галилейського моря.

А що це за Гадаринська земля? І що таке Десятимісто, у якому проповідував зцілений?

Гадаринська земля має назву від міста Гадара. Точно визначити назву цього міста не вдається, але найбільш вірогідно, що воно походить від слова "Гадар", що означає "велич". Земля ця була поганська – занецищена духом насильства і користоловства, пожадливістю та зажерливістю, ідолослуженням. А Десятимісто або Декаполіс грецькою мовою, це союз десяти міст за Йорданом, які були вилучені з єврейської території, огречені.

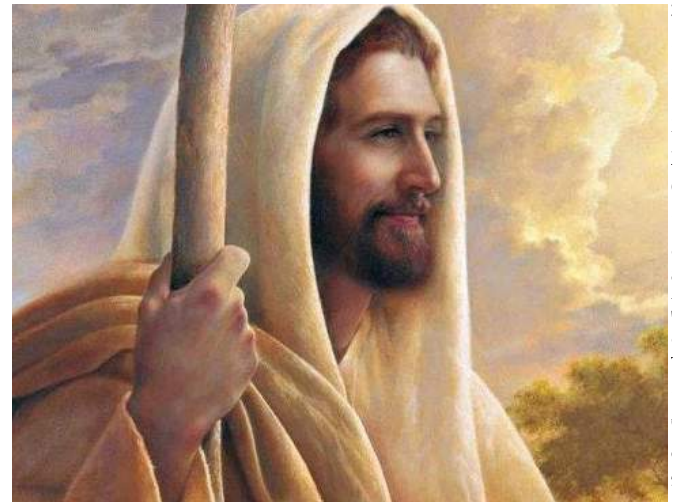
Далі євангелист Марко описує, як Ісус звільняв від болів. Одна жінка 12 років хворіла кровотечею і багато витерпіла, і все витратила на лікарів, і ніякого полегшення не одержала, а ще більше їй погіршало. Хворіючи такою хворобою, не тільки вона терпіла болі, алейзгіднозаконутотогочасувважаласянечистою. До кого вона доторкалася, або хто до неї доторкався, вважався нечистим і повинен був проходити процес очищення. Не маючи жодної надії на одужання, вона почула про Ісуса, Який зціляє хворих людей. Отож вона вирішила, що коли б вона бодай доторкнулася Христової одежі, то стала б здоровою. Згідно Закону вона не мала права доторкатися, але їй потреба, яку не могли задовольнити люди,

спрямувала її до іншого міста, до Ісуса, бо вона повірила, що Ісус має таку силу й зцілить її. Бачите, навіть часом або навіть найчастіше якась потреба приводить людей до Бога. Перемагаючи заборону Закону, долаючи щільний натовп людей, вона таки дісталася до Ісуса і торкнулася Його одягу. Ісус Христос відчув, що від Нього відходить частка сили, то запитав, хто це Його торкнувся (5:33-34): «І жінка злякалася та затрусилася, бо знала, що сталося їй. І вона підійшла, і впала ницьма перед Ним, і всю свою правду Йому розповіла. А Він їй сказав: «Твоя віра, о дочко, спасла тебе, іди з миром і здоровою будь від твоєї недуги».

Чому ж ця жінка злякалася, адже вона відчула оздоровлюючу силу?

Вона знала, що їй, нечистій, не можна доторкатися до когось, особливо ж до святого. Ісус же із співчуттям сказав до жінки: «Дочко, віра твоя спасла тебе!»

Це означало, що вона вже не була нечистою, вона знову належала до громади і могла вільно йти до синагоги і вклонитися Богові. Ісус також підкреслив роль віри у цьому зціленні. Чого це зцілення учить нас, християн, сьогодні. Чи у випадках наших потреб ми теж маємо йти до Ісуса? Ісус Христос сьогодні не присутній на землі, як Син Людський, не присутній в тілі, як це було тоді, але Він присутній Духом Святим в кожному місці і в кожному часі. Він дав нам обітницю, кажучи: «І все, чого ви проситимете в молитві з вірою, - одержите!» (Мар. 21:22). В Євангелії від Матвія також записано: «Бо кожен, хто просить, одержує, і хто шукає, знаходить, і хто стукає, тому відчиняють». Які потреби не були б у вас, фізичні, духовні, емоційні, фінансові, зверніться до Бога в ім'я Ісуса Христа, але з вірою, і Він дасть вам відповідь у відповідному часі. Не забудьте подякувати Богові за вислухані молитви. Амінь.

Для того, щоб поповнити знання Біблії, почути відповіді з питання людей про різні проблеми повсякденного життя, слухайте християнську радіопрограму «Відвертість», яка виходить в ефір з Києва, щонеділі о 19:40, на першій програмі Українського радіо

Величавий Концерт в честь Тараса Шевченка в Норт Порті, Флорида

Українська громада в південно-західній Фльориді щороку в березні відзначає роковини великого сина України Тараса Шевченка. 11-ого березня цього року в Осередку ім. св. Андрія в Норт Порті, Фл., громада мала велику приємність почути пісні на слова Шевченка у виконанні новоствореного Громадського Хору під проводом «Заслуженого діяча мистецтв України», композитора і диригента, маестра Михайла Цапара. Він зумів передати хористам глибоке почуття та нюанси у словах геніяльного Поета. Голова Громадського Комітету проф. Віра Боднарук відкрила вечір і коротко згадала про величезну роль Шевченка у відродженні

незалежності України. Його «Кобзар» захоплював і розбуджував народ України не скорятися, а боротися і йти до незалежності. І хоч вимріяна незалежність України прийшла багато років після смерті Поета, але він був увесь час духовно із своїм народом. Біля його пам'яників по різних містах України і в діяспорі українці збиралися і збираються деклямувати його поезії по сьогодні. Ведуча вечора Рома Гуран представила Громадський Хор, під диригентурою Михайла Цапара, який започаткував свій виступ грімким «Заповітом» Шевченка, потім полинули вдумливо «Думи мої», а опісля лагідно і ніжно «Садок вишневий коло хати».

Вірш «Мені 13-ий минуло» деклямував Любомир Дядишин перед святочним словом Лариси Шпон: «Жінки в житті Шевченка». Портрети 8 жінок підготовлені Віктором Лісничим і Анною Мацілінською були показані на екрані підчас дуже цікавої доповіді Л. Шпон. Хоч Шевченко мріяв про дружину і родину на Україні, але цього не сталося. Можливо, що жінки в яких залюбувався Шевченко були частинно інспірацією його творчості! «На Роковини Шевченка» Лесі Українки деклямувала з великим почуттям Лідія Михалович, а приємною несподіванкою вечора був виступ мужеського тріо в складі: Василь Фесьо, Ореста Грицика та маестра Михайла Цапара, які виконали 2 пісні: «За свій народ», сл. С. Пушика, муз. Михайла Цапара, та «Моя Україна», сл. М. Бойка, муз. М. Свидюка. На закінчення програми Громадський Хор виконав молитву «Через поле України ішла

Тарасе, батьку рідний», виконав хор із солістами Василем Фесьом та Орестом Грициком і на закінчення програми могутнє «Реве та стогне Дніпр широкий» з участю всіх присутніх. Під гучні оплески закінчилося свято Шевченка. Переповнена зала вітала виступ хору і його диригентами гучними, довгими оплесками. На пам'ятку гостям залишилася програмка вечора з портретами жінок в житті Шевченка, яку майстерно виконала Анна Мацілінська. Щира подяка виконавцям Свята, організаторам вечора та членам Громадського Комітету: Ромі Гуран, Ліді Білоус, Лесі Попель, Галі і Вікторові Лісничим, Дарії та Євгеніві Томашоским, Анні Мацілінській, Каті Стецюк, Одарці Горбачевській, Лярися Шпон, Богданові Боднарукові, Ярі Літош, та Оксані Лев.

проф. Віра Боднарук, голова

Громадського Комітету

На фото: співає громадський хор, диригент Михайло Цапар; виступає чоловіче тріо у складі: Василь Фесьо, Михайло Цапар та Орест Грицик

«Нові горизонти української освіти»

Національна металургійна академія України: вдалий досвід міжнародної освітньої співпраці.

Національна металургійна академія України (НМетАУ) - найстаріший вищий металургійний навчальний заклад України, була заснована як заводське відділення Катеринославського вищого гірничого училища у жовтні 1899 року. В 1912 році відділення було перетворено у металургійний факультет Катеринославського гірничого інституту, на базі якого у 1930 році був створений Дніпропетровський металургійний інститут. У 1993 р. Постановою Кабінету Міністрів України ВНЗ надано статус Державної металургійної академії України, а у 1999 році Указом Президента України - статус Національної. Серед тих новацій які запроваджуються у цьому ВНЗ міжнародна освітня співпраця. На сьогодні найперше це організація навчання українських студентів у Польщі.

Польща – чудова європейська країна, що входить до складу Європейського Союзу та Північно-Атлантичного Альянсу – НАТО, є близьким сусідом та надійним партнером України та українців. Географічна та культурна близькість, а також схожість української та польської мов мають великий вплив на те, що українці почувають себе в Польщі майже так, як удома. Протягом останніх років Польща стала однією з найпривабливіших країн, куди абітурієнти з України їдуть здобувати освіту, особливо популярні університети Польщі. Завдяки цьому, освіта в Польщі відкриває для Вас необмежені перспективи працевлаштування в усій Європі та поза її межами. Часто, навчаючись в Польщі, пересічний українець має на європейському ринку праці ліпші перспективи, ніж його одногрупник-поляк. Це зумовлено тим, що розпочинаючи навчання в Польщі, українець вже володіє двома іноземними для польських студентів мовами – українською та російською. За роки навчання кожен студент досконало вивчить польську та володітиме щонайменше англійською (англійська мова є обов'язковою дисципліною у кожному вузі). Отримуючи диплом про вищу освіту, фахівець потрапляє на ринок праці, володіючи чотирма-п'ятьма

мовами. Ця перевага є досить суттєвою для таких секторів економіки, як транспорт, туризм, консалтинг, торгівля, міжнародний менеджмент, журналістика, освіта тощо. Економічна співпраця Європейського Союзу з Україною постійно зростає. Польща – один з найбільших закордонних інвесторів в Україні. Водночас український капітал все сміливіше мандрує до Польщі та загалом до Європи. Імпорт-експорт за напрямком Україна-ЄС, спільні підприємства, проекти, інвестиції – все це є передумовою зростаючого попиту на кваліфікованих фахівців, які закінчили навчання в Польщі та здобули якісну європейську освіту, володіють іноземними мовами та добре орієнтуються у специфіці співпраці з Україною та ЄС. Але до честі викладацького складу Національної металургійної академії України пропонуючи своїм студентам навчання у сусідній країні вони подбали не лише про інтереси молодих людей, а й не забули про державницьку політику української національної освіти. Про це розмова нашого кореспондента з деканом факультету Економіки та менеджменту НМетАУ Костянтином Ковальчуком. Кор: Пане декан, найперше як взагалі виникла ідея освітньої співпраці з Польщею у стінах Вашого вищого учбового закладу. Ковальчук: Перш за все, щоб підвищити конкурентоспроможність Національної Металургійної академії України. Нині одним з вирішальних мотивів наших абітурієнтів є можливість навчання за кордоном. Студенти мають можливість навчатися, стажуватися у провідних університетах європейських країн за програмами академічної мобільності «Erasmus+», DAAD, Action II та подвійного диплома. Кор: Як виглядає загально алгоритм такої співпраці?

Ковальчук: Під час моїх візитів до польського вишу навчального закладу - «Вища школа управління охорони праці» в місті Катовіце було підписано додаткові угоди щодо участі студентів кафедри менеджменту НМетАУ в програмах подвійного диплома. Це надає шанси магістрам на курс паралельного навчання у престижних польських вишах,

отримання другої вищої освіти. До того ж студентам, які вирішили здобувати другу вищу освіту за кордоном, забезпечене безплатне навчання і проживання у партнерських вишах.

Кор: Чи існує загроза що через такі взаємини Ви будете втрачати власних абітурієнтів?

Ковальчук: Ні, студенти навчаються паралельно у двох Вишах одночасно.

Кор: Що викликає зацікавленість у навчальному процесі як і з нашого, так і з польського боку?

Ковальчук: Приклад дисциплін, які цікаві обом сторонам: Концепції управління, сучасні макроекономічні проблеми, етика в управлінні, статистика, стратегічне управління, управління процесами, міжнародний маркетинг, управлінський облік, логістика, переговори, психологія в управлінні.

Кор: Ментально наші країни близькі. Однак, все одно чи існує, так званий, культурний шок для українців...

Ковальчук: Під час навчання за кордоном студентам найбільше бракує підтримки рідних людей та впевненості серед незнайомого іншомовного середовища. Але польська сторона пропонує адаптаційну програму з інтенсивним курсом польської мови, що проводиться у

Катовіце за 4 тижні до початку навчального року (1-го серня 2017 р.). Протягом місяця студенти адаптуються до нового середовища, ознайомлюються з оточенням, правилами, традиціями та культурою Польщі, а також інтенсивно вивчають польську мову, що сприяє полегшенню початкового етапу навчання в країні.

Кор: Хто фінансує проект та якою є мовою навчання?

Ковальчук: Студентам надається стипендія 450 євро та покриття витрат на проживання та проїзд. Всі заняття відбуваються польською мовою, але дипломний іспит може бути польською, українською, англійською.

Кор: І найважливіше. Чи повертаються наші студенти в Україну. Взагалі як виглядає справа з працевлаштуванням після отримання вищої освіти у Польщі?

Ковальчук: Перший випуск уже повернувся!! Варто здобувати цікавий досвід, налагоджувати контакти з різними людьми та розвиватися в напрямі своєї спеціалізації. Багато українських компаній співпрацюють з польською стороною, тому вони зацікавлені в студентах, які знають польські реалії та мову.

Влас. Інформ.

Декан факультету Економіки та менеджменту НМетАУ Костянтин Ковальчуком знає як надати якісну освіту вітчизняним студентам та захистити інтереси держави Україна

Українське студентство підкорює вершини європейської освіти.

ДО 200-РІЧЧЯ ВІД НАРОДЖЕННЯ МИКОЛИ КОСТОМАРОВА ТА ВИТОКИ КИРИЛО- МЕФОДІВСЬКОГО БРАЦТВА

**А на давнім пожарищі
Искра братства тліла
Дотлівала, дожидала
Рук твердих та смілих
І дождалась...**

Тарас Шевченко, поема «Єретик»

З особливою силою виринуло слов'янське, а в тому українське питання наприкінці XVIII-в середині XIX ст. Події у світі (Французька революція, праці Гердера про етнічну належність як ключову складову держави) сприяли самоусвідомленню слов'ян, а втому українців боротися в першу чергу проти імперсько-російського гніту. Цю ідею можемо детальніше простежити на прикладі Кирило-Мефодіївського товариства (1845 - 1847 рр.). Та спочатку кілька слів про П. Куліша, який в молоді роки, бо був він затятим українофілом і наголошував на ролі культури, просвіти пишучи: «Ділом вашим нехай би була щира праця над освітою самих себе й інших». Згодом до цієї базової ідеї, яка лягла в основу тодішнього світобачення, додався з колосальним впливом Т. Шевченка. Ще до утворення товариства світ побачили такі його твори, як «Гайдамаки», «Кавказ», «Сон». Уже в «Гайдамаках» (1841) є ідея єдності слов'ян: «За що люди гинуть? / Того ж батька, такі ж діти / Жити б та брататися! / Ні, не вмiли, не хотiли — / Треба роз'єднатися». Більше того, ідея єдності слов'ян підкріплюється не тільки духом братерства, а й усвідомленням необхідності жити вільно справедливо і чесно. Як пише В. Білозерський, ще один учасник Кирило-Мефодіївського товариства, свобода «може бути досягнута для нас й інших підкорених племен тільки при з'єднанні слов'ян в одну державу, захищаючи від усякого варвара одних над другими». А для держави, у свою чергу, потрібно досягти релігійної гармонії, адже слов'яни належать до різних гілок християнства. Одже історія реєструє певні події і окремих людей, які проявили себе в житті особливими прикметами, вчинками, подвигами, або навіть блискучими відкриттями. Людей, які полишили печать свого духа, на події майбутнього. До

таких почесних людей належить Микола Костомаров. Саме його ідеї і праці провадять нас до космічних витоків у простори топографії нашої колективно-словянської душі. В історії культури кожного народу умовно можна визначити два типи діячів. Одні зосереджують свою енергію тільки на певній царині творчості, інші бачать значно ширше в союзі справедливим будувати спільну майбутність. Саме до найбільш освічених, справедливих а в тому політично виважених політиків був Микола Костомаров великого таланту, історик. Літературознавець і науковець.

За словами М. Грушевського, «Костомаров розбивав ідеологічні підстави старожитної царської Росії, яка була тим тягарем народного життя і загордила шляхи поступу і розвитку». Микола Костомаров прийшов на світ 4 (16) травня 1817р. в слободі Юрасовці, тепер Ольховатського р-ну Вороніжської області в сім'ї російського поміщика, мати Миколи була вродлива українка, але ж кріпачкою. Батько майбутнього вченого - Іван Петрович походив із козаків-переселенців, але був він зрусифікований, мати - Тетяна Петрівна (з української родини) працювала кріпачкою-покоївкою в маєтку І. П. Костомарова. Офіційний шлюб із нею Іван Костомаров узяв уже після народження сина. Отже, Микола як позашлюбна дитина, не усиновлював маєтку за тодішнім правом вважався кріпаком. В дитячих роках Микола любив читати, захоплювався він разом з батьком творами Вольтера, Д'Аламбера, Дідро та інших французьких енциклопедистів. У вихованні сина батько керувався головним чином настановами «Емілія» Руссо, привчаючи його до життя, близького до природи. З дитинства М. Костомаров вирізнявся феноменальною пам'яттю (після другого прочитання міг повторити батькам напам'ять текст цілої книжки. Десятилітнього сина батько відвіз його до Москви на науку, а звідси Микола переїхав до Воронежя і там закінчив воронезьку гімназію. У 1833-1837 рр. М. Костомаров навчався на історико-філологічному факультеті у Харківському університеті

Живучи влітку після закінчення першого курсу в Юрасівці, він почав складати російською мовою віршові ідилії в дусі античного зображення сільської природи. З 1835 р. на кафедрі загальної історії Харківського університету працював професор М. М. Лунін, лекції якого стали вирішальним чинником у визначенні наукових зацікавлень М. Костомарова. «Я, — згадував він, — полюбил историю более всего и с тех пор с жаром предался чтению и изучению исторических книг». Вивчаючи світову історію, М. Костомаров звертає увагу на те, що в її джерелах говориться тільки про видатних державних діячів чи закони й установи і нехтується життям простого народу. Головним джерелом для пізнання життя «живого народу» стає для Костомарова словесна творчість. Ознайомлення із збірниками народних пісень М. Максимовича, І. Сахарова, П. Лукашевича, із «Запорожской стариной» І. Срезневського, з працею О. Бодяньського «О народной поэзии славянских племен», із творами тогочасних українських письменників та М. Гоголя пробудили у нього бажання якомога глибше пізнати український народ, його історію, звичаї, уснопоетичну творчість у її живому побутуванні, вдосконалити знання української мови, якою він через своє походження і виховання на даний момент не володів належно. З цією метою Костомаров робить етнографічні екскурсії в села Харківщини, відвідує народні посиденьки, шинки, заходить у розмови з селянами, записує українські пісні, легенди, перекази та характерні слова й вирази (на кінець 1843 р. він зібрав близько 500 народних пісень). В тому часі знайомиться з тогочасною українською літературою, зокрема спілкується з П. Гулаком-Артемівським, Г. Квіткою-Основ'яненком, А. Метлинським, а особливо з І. Срезневським та членами його літературного гуртка, з О. Корсунем, О. Бецьким, М. Петренком, Я. Щоголевим, П. Кореницьким, П. Писаревським і все це спонуувлинуло його зайнятися творчістю.

М. Костомаров стає писати свої твори українською мовою. На початку 1838 р. він створив трагедію «Сава Чалий», а протягом 1839-1840 рр. виходять з друку його віршові збірки «Українські балади» і «Вітка». У 1841 р. була опублікована друга його історична трагедія «Переяславська ніч». Того ж року він подає на захист магістерську дисертацію «О причинах и

характере унии в Западной России». Однак після тривалого розгляду в Харкові й Москві міністр народної освіти С. Уваров відхиляє її й наказує знищити весь тираж, бо вона була написано в українському дусі. Костомаров обирає нову тему «Об историческом значении русской народной поэзии», хоча проф. М. Протопопов заявив, що такий предмет, як «мужицкие песни, унизителен для сочинения». Проти такого антиукраїнського підходу у Костомарова зродився своєрідний бунт, він писав статті до часописів „Риської старовини” а також до журналу „Колокола”, що видавав його Александер Герцен у Лондоні і він великим тиражем розходився по Європі і доходив до російської імперії. Навіть журнал читав ще в Нижньому Новгороді Шевченко. Герцен у своєму журналі заміщував матеріали не тільки дискусійні, але і прихильні Україні. Там Костомаров замістив цілий цикл статей в яких викривав так польські, як і російські закуси проти України і давав їм вичерпні наукові докази вдстоюючи позиції України. Поляки голосили претенсію на відновлення Польщі в старих історичних кордонах, претендуючи на території України. З черги деякі росіяни проімперським мисленням хотіли захопити і Польщу і Україну А. Герцен в номері 34 „Колакола” висловив свою думку в обороні України, як окремого народу з правом на свою суверенність. М. Костомаров був тоді професором історії в Петербурзькому університеті. Він заміщував свої славетні статті в „Основі”, але через цинзурні обставини не міг дати прямої відповіді на дискусії в журналі „Колокола”. Тому деякі його статті були заміщувані анонімно.

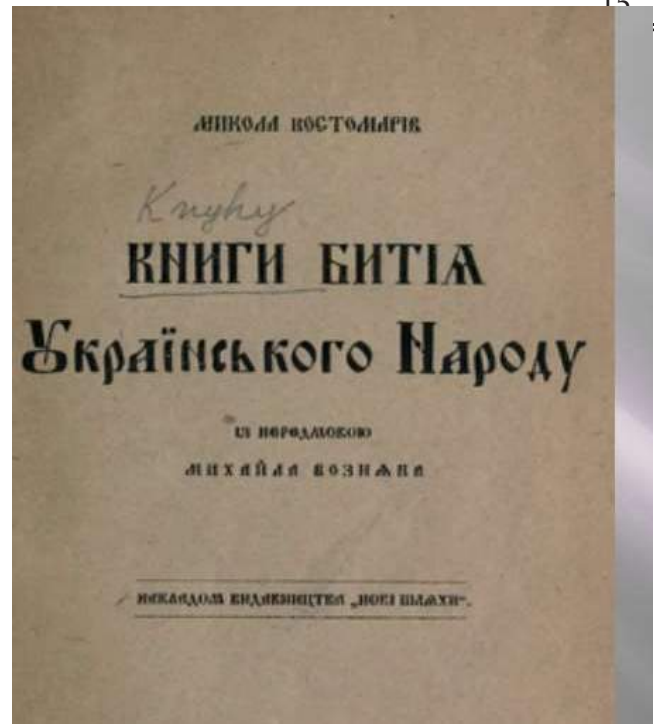
У видавцеві „Колокола”, Герцен була надрукована стаття „Україна” Костомаров в номері 61 за 15 січня 1860 р. де читаємо: „Дозвольте на повний голос подякувати вам й передати наші задушевні переконання. Більшість російської і польської публіки звикли не вважати нас окремим народом...і взагалі ставити наші особливості в ряд провінційних відтінків то російської, то польської національностей”. Далше Костомарів пише, що причина цього затерання окремішності України в тому, що в мунилому наші деякі пани ставали поляками, а тепер русифікуються. У журналі „Колоколи” Герцена Костомаров робить яскравий огляд Української історії в дусі Шевченка, від Київської Русі-України, через козацький період до його сучасності.

В тому він аналізує Переяславську угоду 1654 р. і подає її порушення царми. Вчений впрост заявляв, що цар Алексій намагався Україну віддати Польщі, якщо зате отримає корону. За Андрусівським договором 1667 р. їм вдалося розірвати народ на дві частини, - писав Костомаров. А далше Польща та Росія разом нистили Україну, гайдамацькі, козацькі повстання, які захищали народ. Аналізуючи загальну ситуацію Костомаров висуває ідею заснування Кирило-Методівського Брацтва. До цього він пише «Книгу Буття Українського Народу» («Закон Божий») - філософсько-релігійний трактат в якому загально осмислено українську націю, як важливу частину християнської історії. Книга стала своєрідною конституцією учасників таємної організації Кирило-Методівського товариства. У 1845 р. М. Костомаров був переведений до Києва на посаду вчителя історії Першої київської гімназії; у червні 1846 р. обраний ад'юнктом-професором кафедри історії Київського університету. Саме на цей час припадає і знайомство його з Аліною Леонтіївною Крагельською, якій судилося стати його дружиною тільки через 28 років. Ще з 1843-1844 рр. Костомаров був знайомий із П. Кулішем, М. Гулаком і В. Білозерським, а працюючи в університеті, зійшовся з О. Марковичем та іншими вченими. З ними він вів розмови про загальнослов'янські проблеми, які із сфери науки і літератури дедалі більше переходили у сферу політичну. Так виникла ідея федерації вільних слов'янських народів на зразок давніх грецьких республік або Сполучених Штатів Північної Америки. В бесідах про організацію

товариства брали участь Т. Шевченко та Д. Пильчиков та інші. В результаті в січні 1847 рр. вирішено було утворити Кирило-Методіївське братство, для якого програмною діяльністю стала «Книга буття українського народу» (як статут Брацтва) та опрацьовано ряд відозв; «До братів українців», «До братів росіян», «До братів поляків». Братство передбачало мирний шлях провадити свою діяльність, щоб тим шляхом поліпшити загально суспільне життя.

Та на жаль діяльність Товариства в коротці зазнала краху. Внаслідок доносу наприкінці березня 1847 р., було викрите, а М. Костомарова разом із Т. Шевченком та іншими його членами заарештовано. Після річного ув'язнення в Петропавлівській фортеці М. Костомаров був засланий під нагляд поліції до Саратова із заборною «служить по ученої часті». У Саратові він перебував упродовж 1849-1858 рр.; працював секретарем статистичного комітету, перекладачем при губернському управлінні, був звільнений із заслання 1856 р. і після йому значно обмежено науково дослідницьку працю. Однак в 60-70-ті роки він разом із В. Білозерським і П. Кулішем працював над програмою першого українського журналу «Основа».

На його «вівторках», де збиралися визначні представники науки і літератури Росії й України, велися дискусії з приводу звільнення селян, обговорювалися політичні, філософські, естетичні й економічні питання. Як палка, діяльна натура Микола Костомаров у своїх наукових пошуках виходив на кардинальні питання сучасності, що викликало широку полеміку, на яку Костомаров писав знамениті статті, які були також поміщені в журналі «Колокола» О. І. Герцена. До захисників ідеї Костомарова приєдналися Чернишевський і Добролюбов, які стали виступати проти «старого режиму» в Росії. Понадто він у 70-80-ті роки, написав такі праці, як «Руїна», «Мазепа», «Личность царя Ивана Грозного», «Русская история в жизнеописании ее главнейших деятелей» та ін.), М. Костомаров продовжував брати участь у громадському житті, зокрема у виробленні принципів університетської реформи та проекту заснування вільного університету. Вчений, відвідував місця історичних подій в Україні, брав участь в археологічних з'їздах та писав численні статті. Тут треба підкреслити, що найбільшою жертвою, після доносу провокатора Петрова у березні 1847 р. серед ув'язнених був Т. Шевченко. Він був заарештований 5 квітня 1947 р. і найсуворіше був покараний на 10-ть років заслання як рядового до Оренбурзького окремого корпусу із заборонаю писати й малювати. Це був найстрашніший злочин над такою особистістю, яким був Т. Г. Шевченко. Ця тема за обсягом надзвичайно широка і не спосіб її охопити в розмірах статті. У всякому разі, загальне значення Шевченка у розвитку і поширенню національної свідомості знамо. А при тому також колосальне значення у розвитку національної думки також значуще і М. Костомарова в розвитку не тільки української історіографії, але також і російської, без перебільшення його осяги величезні. Костомарові завдячуємо вивчення історії і її популяризації про племінне походження нашого народу, які стали базою і напрямом в нашій науці.

В особі Костомарова вдало поєднувалися таланти; історик-мислитель і художник і це забезпечило йому не тільки одне з перших місць серед істориків тодішньої імперії, але і найбільшу популярність серед читацької аудиторії. Його справді щира любов до своєї України може виявлятися тільки в строгій і принциповій

повазі до правди, яка була найціннішим добром у творчості вченого. Про його принциповість і непохитність, свідчить його гасло, виголошене в 1860 року: „Нехай же ані великороси, ані поляки не називають своїми землями, заселені нашим народом!“ Ще у 1857-го року Микола Костомаров видає свою першу ґрунтовну працю «Богдан Хмельницький», присвячену історії українського козацтва першої половини та середини XVII століття. Вчений завжди намагався своїм землякам подати власну справедливу історію. Про ідею соборності всіх українських земель Костомаров висував і у своїх поетичних творах. У програмній поезії «Пісня моя», оспівуючи Україну, він згадує і Сян і Карпати, і Дніпро і Чорне море, і рідну для нього невеличку річку Сосну, на якій розташоване історичне місто Острозьке і яка впадає, неподалік від Острогоську, до Дону, ось його слова:

**Од Сосни до Сяна вона протягнулася,
До хмари карпатської вона доторкнулася,
Чорноморською водою вмивається,
Лугами, як квітками, квітчається,
Дніпром стародавнім підперезана,
Річками, як стрічками, поубирана,
Городами-намистами пообвішана.**

Помер видатний український історик, етнограф, прозаїк, поет-мислитель, етнограф, громадський діяч і етнопсихолог Микола Іванович Костомаров 7 квітня 1885 р. в Петербурзі і там похоронений.

Ярослав Стех (Канада)

УКРАЇНЬСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ. ПРИЧИНИ, ЕТАПИ, ІСТОРИЧНІ УРОКИ

Україна за часів Російської імперії займала одне з провідних місць у її економіці. Була основним центром видобутку вугілля, залізної руди, концентрації значної кількості металургійних, машинобудівних підприємств, стала після реформ Столипіна, житницею Європи. Тут були зосереджені значні капіталовкладення як німецьких, бельгійських, англійських, французьких, так і російських великих підприємців. Тож всі проблеми, які мала Російська імперія, з усією гостротою торкалися українського населення. Основними були проблеми соціально-економічного характеру, а саме – аграрне питання, – його невирішеність. Оскільки у селянській країні, яка успішно демонструвала динамічне зростання сільгосппродукції, але в якій ще з 1861 р. так і не було вирішено це питання. Держава продовжувала стояти на сторожі великих землевласників – поміщиків, і вкрай повільно, з неохотою йшла на надання успішним виробникам, а саме селянам, можливостей придбання в належній кількості землі.

Другим було – робітниче питання, а саме – велика кількість у містах низько кваліфікованих, а значить малооплачуваних, робітників, які приходили на заробітки з Росії, а також ті з українських селян, які не мали хисту до сільськогосподарської праці, або не бажали жити на селі. Ними ані держава, ані власники підприємств не переймалися. Тож, не маючи засобів до належного існування вони були гарною соціальною базою для радикальних партій та їхніх популістських закликів і обіцянок дати все і урівняти в гарних умовах життя всіх.

І третім, в Україні – другій за кількістю населення після Росії, було національне питання. Адже жодної школи з викладанням українською мовою тут не було. А навчальну, художню, науково-популярну літературу з 1863 р. заборонено видавати. Основним завданням для діячів українського руху була боротьба за українську мову. Представники інтелігенції, які намагалися щось змінити, з боку російської влади зазнавали всіляких утисків: від обмеження можливостей для матеріального забезпечення своїх сімей, до відправлення у заслання та кидання до в'язниці. Тож, за період з революції 1905-1907 років до Першої світової війни, було зачищене політичне поле в Україні. Практично, не існувало жодної політичної партії. Малася лише – позапартійна, яка демонструвала владі свою аполітичність, організація – Товариство українських поступовців.

З початком війни зазначені проблеми загострилися. А уряд, під прикриттям гасел про те, що йде війна, цими проблемами перестав

переїматися взагалі. Більше того, посилив репресії щодо багатьох українців, підозрював у зраді, називав «мазепинці». Особливо у Галичині, відвойованої у Австро-Угорщини, де закрив усі українські газети, заборонив видавати літературу українською мовою, а багатьох авторитетів суспільної і релігійної думки, як на приклад митрополит Андрей Шептицький, відправив у заслання. Все це зумовило ще більш серйозне посилення незадоволення багатьох представників всіх верств населення краю.

Тож як тільки у Петрограді відбулися революційні події, то це стало поштовхом до вибуху незадоволення в Україні, і отримало пізніше назву «Українська революція».

Українська революція визначається періодом 1917-1921 рр. І має три періоди.

Перший період – бере свій початок 3 березня, коли, отримавши повідомлення про скинення царя та заклик демократичних органів у Петрограді створювати громадські об'єднання, зібралися представники ТУП та Української соціал-демократичної партії на нараду про створення громадської організації та про автономний статус України у складі Росії. На другий день роботи зібрання, до нього приєдналась ще одна група, яка об'єднувала представників українських політичних сил, очолюваних Миколою Міхновським, зорієнтованих на самостійний і суверенний статус України. В ході обговорення, було вирішено залишити розбіжності про форму державності за дужками і об'єднатися навколо того, що їх об'єднувало – визначення самого факту державності України. Тут же було вирішено назву органу, який мав очолити процес творення нової України – Центральна рада, та особу її керівника – Михайла Грушевського, який ще з початку Першої світової війни, як особливо небезпечний «мазепинець», перебував у засланні. У процесі творення цього органу, його організатори швидко відродили партійні структури. І уже при обранні до ЦР, більшість там складала українські соціалісти-революціонери та українські соціал-демократи, між яким одразу виникла конкуренція, що позначилося на роботі Ради впродовж всього періоду її діяльності. Перших очолив М. Грушевський, ліберальний демократ, других – В. Винниченко, письменник, за поглядами був лівий соціаліст, обидва прихильники української автономії у складі Росії.

Керівництво Центральної ради і створеного нею уряду, у своїх переважній більшості, не мало досвіду ані керівної, ані організаційної роботи. І це позначилося з перших днів її роботи. Так і не було розроблено програми по

вирішенню головного для України питання – аграрного. Тож у селян Рада почала втрачати довіру. Робітничим питанням практично не займалися. І ця категорія населення стала об'єктом агітаційної роботи російської більшовицької партії, яка себе з самого початку позиціонувала як робітничу. Армією взагалі було оголошено такою, що не потрібна новій державі. В кожному номері газети В. Винниченко виступав зі статтями, в яких заявляв, що армія є інструментом капіталістичної держави для придушення населення. У новій демократичній Україні народ буде сам себе захищати. Тож треба створювати народне ополчення - міліцію. В умовах такої політики вищого керівництва країни ті українські частини, які оголосили себе прихильниками України, не мали з його боку уваги, вказівок, завдань, належного керівництва, не знали що робити і, зрештою, або саморозпустилися, як наприклад корпус на чолі з ген. Павлом Скоропадським, або були роззброєні російським частинами, під час першої російсько-української війни 1918 р.

Основне, що за цей період більш-менш було успішним, це вирішення національного питання. Було внесено зміни у шкільні програми, і учні почали вивчати українську мову, історію та географію України. Почалося друкування газет українською мовою тощо. Проте, не вирішення основних для людей питань – соціально-економічних – визначило втрату підтримки населення України і, відповідно, втрату влади.

Другий період революції – це період правління національно-консервативних сил на чолі з Павлом Скоропадським квітень-листопад 1918 р. Цей період характеризувався залученням до керівництва у всі сфери фахових працівників високого рівня. Результатом стало налагодження економіки, фінансової системи, торговельних стосунків з іншими державами, започаткування армії, її керівних

структур, робота по створенню соборної української церкви, успішне проведення культурної політики. Проте, не вирішення аграрного питання і жорсткі дії в робітничому законодавстві, щоб примусити робітників працювати, а не мітингувати на виробництві, призвели до втрати соціальної підтримки широких народних мас. І ліквідації держави.

Третій період – період правління Директорії, яка прийшла до влади на хвилі незадоволення широких селянських мас аграрною політикою П. Скоропадського. Він характеризувався відмовою від напрацювань попереднього уряду, арештом багатьох урядовців, розпочатим проти них судовим впровадженням, і проголошенням обіцянок, які не можливо було виконати. Наприклад/. Наділення всіх селян землею, а тим, хто брав участь у боротьбі з військами П. Скоропадського, а це в районі 100000 чол., ще додатково. Але в реальності такої кількості землі на території України не малося. Ці фактори, а також непрофесіоналізм багатьох новопризначених відповідальних осіб, відмова від співпраці з представниками заможних верств українського суспільства, багато яких було великим патріотами, умілими підприємцями, постійне боротьба між собою українських національно-демократичних політичних сил та через це – часті зміни урядів. І все це на тлі прохолодного ставлення країн Антанти – союзників царської Росії, та її послідовників – представників білого руху, до української державності, та бойових дій з російськими денікінськими і більшовицькими військами, які розпочали другу війну проти України, з одного боку та польським – з іншого, призвело до поразки революції та остаточної втрати української державності.

Тож які тут можна зробити історичні уроки. До поразки революції призвели. Відсутність єдності у національно-демократичних сил. Їх неспроможність об'єднатися навіть в умовах боротьби з зовнішньою агресією, та загрозою втрати держави. Непрофесіоналізм, некомпетентність тих, хто, волею народу, був поставлений здійснювати керівництво державою та її розбудовою. Зневага до необхідності створення національних збройних сил. Орієнтація лише на певні категорії населення, а не на все українське суспільство. Нехтування основними інтересами людей – тими, що становлять сенс їх існування – соціально-економічними.

Олександр Нікілев, доктор історичних наук, професор кафедри історії України Дніпропетровського національного університету ім. О. Гончара

Українська народна казка

Фаршичка

Ворона у господі

Жила собі ворона, була вона вільним птахом. Літала полями та лісами, сама здобувала собі їжу. Інколи їй давалося це легко, але інколи доводилося голодувати, мокнути та мерзнути. Аж ось надумала ворона піти до людей та жити серед худоби.

Добре жити на пташиному дворі, повсякчас тебе годують, водиці наливають! – замріялась ворона. – А коли дощ та сніг, то ховаєшся у сарай, і негода тебе не дістане! Ну її, ту волю!

З цим прилетіла ворона до господи, де безліч інших тварин жило. Корова, вівці, свині та кози, гуси, качки та кури. Навіть голуби у голубнику та медові бджоли у вуликах. Попросилася ворона у господарство, а їй і відповідають:

- А я... каркати вмю! – голосно відповіла ворона, і всі тварини у господі розреготалися.

- Добре. – сказав хазяїн господи. - Візьму тебе садовим та городнім пугалом. Будеш відганяти від розсади та від черешень горобців.

- Тільки зібралась ворона гордо приступити до нової служби, аж ось одна курка підскочила до неї та й каже:

- А ти знаєш, що коли час служби закінчуються, то нас усіх «на розпил» пускають? І свиню забивають, коли сала вже багато назбирала, і нас ріжуть, бо маємо приносити користь хазяїнові. Голубенят з голубника вибирають, бо в них м'ясо ніжне, і гусей б'ють на Різдво... Навіть старого собаку пристрелили, як став дуже немічний.

- Е, ні. – сказала ворона. – Харчи харчами, але хтозна, може, і мене тут з'їдять. А не з'їдять, так ще чогось придумують. Буду я краще жити на волі та на свободі. Ну її, ту ситість, що за неї так відплачувати треба!

Змахнула крилами та й полетіла у зелені ліси та луки.

- А ти що вмєш робити?

- А як це? – знітилась ворона.

- Ну, от корова молоко дає, бджоли мед збирають, кури яйця несуть, з вівці вовну стрижуть, з кози пух деруть. З гусей м'ясо дістають, а зі свиней – сало. А ти чим корисна?

З днем народження, Ліно!

ТОП-30 цитат Ліни Костенко про Любов і Україну

1. Я скорше дуба вріжу, ніж мене поставлять на коліна.
2. У всіх народів мова — це засіб спілкування, у нас це — фактор відчуження.
3. І що цікаво — серце у колібрі майже втричі більше, ніж шлунок. От якби так у людей.
4. Так, держава — це я, а не те, що вони з нею зробили. І якби кожен усвідомив, що держава — це він, то досі у нас вже була б достойна держава.
5. Шкода, що в жінках так швидко вмирає Ассоль.
6. Там, де в жінок не розвинуте почуття честі й гідності, процвітає моральне невігластво чоловіка.
7. Мені потрібне слово, а не слава.
8. Шляхи розходяться, а спогади залишаються.
9. Виховуючи свою дитину, ти виховуєш себе.
10. Музика — це мова почуттів.
11. Нашого цвіту по всіх борделях світу.
12. Люди, як правило, бачать світ у діапазоні своїх проблем.
13. Письменник повинен мати долю, а не кар'єру.
14. Взагалі мені здається, все наше життя — це чекання найгіршого і надія на краще.
15. Мужчина формується не тоді, коли затуляється щитом, а тоді, коли піднімає меч.
16. Троянда — як кохання, може завдати болю, якщо не вмієш її узяти.
17. Нікчемність — рідна сестра підлості.
18. Любов шляхетна тільки тоді, коли вона сором'язлива.
19. Я всіх люблю, аби не заважали.
20. Ми ушкоджене покоління. Ще від предків щось узяли, а нащадкам вже не маємо що передати.
21. Розніжені й розбещені індивідууми формуються тоді, коли в їхньому житті домінує єдина радість — радість споживання.
22. Жінка втрачає на інтелекті, лише коли закохана. Так що бажано стабільно підтримувати в ній цей стан.
23. Жінка — як музика, її можна любити навіть не дуже розуміючи.
24. Важко любити розумну жінку. Завжди боїшся впасти в її очі.
25. Письменник, але це — український геній
28. Огидна річ — наша терплячість. Наша звичка відмовляти собі у всьому. Так все може відмовитися від нас.
29. Кожному поколінню сняться свої кошмари.
30. Пристрасть — це натхнення тіла, а кохання — це натхнення душі. Любов як функції геніталій залишмо приматам. Мені потрібен космос її очей.

Нотатки редактора

На запрошення української громади США в черговий раз на землі Вашингтону побував шеф-редактор журналу «Бористен» Фідель Сухоніс. Цього разу мета подорожі була ознайомити наших земляків з новими книжками видавництва журналу «Бористен» «Українські воїни Добра і Правди» та «Мобілізовані серцем», які відповідно розповідають про воїнів АТО та волонтерів російсько-української війни 2014-2016 років. Під час своєї подорожі Фідель Сухоніс традиційно готував художньо-публіцистичні нотатки про США та українську громаду цієї країни. Читайте в наступних числах журналу згадані дописи. А поки-що пропонуємо увазі читачів деякі світлини з фотонотатника автора.

Пані Маріяна Заєць очолює Союз Українок Америки. Ця організація багато робить не лише для збереження національної ідентичності українок в США, а й активно допомагає їх історичній Батьківщині.

Мотря Палюх-Федорко з штату Нью-Джерзі час від часу провадить майстер клас для усіх охочих з розпису української писанки. Серед цікавих чимало й американців.

Фідель Сухоніс під час виступу в школі українознавства міста Пасейк (штат Нью-Джерзі).

Справа директор школи пані Тетяна Федак.

Знайомство з найменшими учнями школи українознавства

По завершенню зустрічі разом з учнями та вчителями школи українознавства.

Разом з «наказним отаманом» на штат Нью-Джерзі Іларіоном Хейликом, його дружиною пані Раїсою та онукою Гезер в їх домі у містечку Ворен.

Разом з відомим істориком та громадським діячем діаспори США Тарасом Гунчаком.

Ось так буденно зустрілися в американському супермаркеті давні друзі журналу «Бористен» Петро Палюх (зліва) та Володимир Могучий.

ДАЛІ БУДЕ...

В Шульгівці вшанували пам'ять Василя Перетятка.

Серед відданого авторського активу бористенівців чільне місце займає краєзнавець, поет, літератор Василь Перетятко. Родом із стародавнього козацького села Шульгівка, що збігає доглянутими обійстями до благословенної річки Оріль, Василь Пилипович не з книг та академічних аудиторій, а з власної долі знав, що то Україна та її люди. На жаль, ось вже 5 років як співця селянина-трударя не має разом з нами.

Та 2-го лютого 2017 року з ініціативи редакції журналу «Бористен» і Дніпропетровської обласної організації НСЖУ в Шульгівській середній школі відбулася пропам'ятна імпреза присвячена Василю Пилиповичу. Адже саме цього дня йому виповнилося б 70 років. Щоб вшанувати пам'ять гарної людини зібралися представники громадськості: колеги, письменники, краєзнавці, земляки-шульгівці. З душевною теплотою згадують Василя Пилиповича в день його народження шанувальники патріотичного слова, бо його слова й досі звучать актуально, а його поезія котиться, як палаюче колесо, лунає, як грім навесні, зігріває як літнє сонечко. Василь Пилипович у своїй книзі «Доля-кутя»

згадує Шульгівку ще із тих часів, коли в село діставались по Дніпру катером, а потім кілька кілометрів ішли пішки, споглядаючи краєвиди по-справжньому українського села: хати-мазанки, пихаті клуні під очеретом, колодязі із «журавлями», якими діставали із надр землі найдобрішу воду в світі «Більш цілющої води, аніж у селі Шульгівці не пиві, певно, вже не вип'ю. Це жива вода. Вип'єш жбан - і жити хочеться. У воді і небо, і зірки, і діаманти, і смак молочива, і наче луки запахами заповзли у жбан.., вода, яку немає потреби порівнювати із іншими водами, бо немає більш цілющої, більш живої води, яка несе інформацію століть, наших пращурів, які пили цю воду і мали силу і міць долати своїх ворогів у двобої», - писав Василь Перетятко. Багато про що гомонили в Шульгівці в день народження Василя Перетятка - мудреця, пророка, щиросердного патріота України.

Подумалось, що не марно жив цей чоловік, якщо й після смерті збирає людей....

«З редакційної пошти»

УКРАЇНСЬКА КНИГА В СВІТІ

Читачів «Бористену» у діаспорі завжди відрізняла тверда патріотична настанова. Особливо посилилась вона нині коли в Україні війна. А ще нині стає особливо зрозуміло наскільки ці люди намагалися жити Україною та для України. Ось родина Боголюба та Світлани Свириденко надіслала черговий пакунок для потреб АТО. А там поміж іншого книги. Бо як показала ця війна, книга часами не менш потрібна, аніж окраєць хліба. Серед літератури, яка стосується історії України та РУНВІРИ, сповідниками якої є ця родина і ошатне видання «Теорія літератури» Івана Безпечного.

Цей підручник вперше з'явився друком в Торонто 1984 року і лише завдяки видавництву «Смолоскип» у 2009 році дійшов до української аудиторії. Видання містить розділи, присвячені загальним поняттям та проблемам традиційної науки про літературу, поетичній лексичній фразеології, семантиці, синтаксису та

фоніці; в ньому докладно розглянуто основи віршування, жанрово-родову та стилістичну літературні класифікації. Однак це не просто теорія літератури, тобто сухий опис правил і усталених конвенцій художнього письма, а ще й принагідний аналіз найбільш яскравих і промовистих прикладів, узятих з його національної історії; аналіз, покликаний зміцнити національну пам'ять, активізувати пригадування найважливіших імен і текстів українських майстрів художнього слова. Що ж видання дуже потрібне для сучасних українських педагогів та студентів. І ще раз хочеться згадати вдячним словом Івана Прокоповича Безпечного, який на чужині зміг збагатити українську науку таким цінним виданням. Але для бористенівців це особлива книга. Адже передне слово до неї написала доня автора Людмила Неліпа. Саме та пані з Торонто, яка довші роки є читачем та дописувачем «Бористену». Ось такий великий і водночас маленький український Всесвіт...

Влас. Інформ

МОНОГРАФІЯ ПРО УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО ЖУРАВЦІ НА ЗАКЕРЗОННІ

Омелян Вішка. “Журавці. Село Журавці в документах, на сторінках історії та у споминах його колишніх жителів”.

Торунь 2014, 638 с.

У житті трапляється, що деякі вихідці з села приховують своє сільське походження і на запитання звідки родом, подають назву найближчого великого міста, бо так “престижно”. Люди, які здобули високу освіту та пошану в суспільстві, не приховують свого сільського роду, а навпаки: -- вони горді з нього. Такі інтелігентні люди хочуть глибше пізнати своє родове та національне коріння, бо вони не хочуть бути нічим перекотиполем. Про вартість людини не рішає місце її народження (місто або село), а рішають добрі діла, що їх ця людина створює, або залишає по собі. Людей, які шанують себе та проявляють свою соціальну та національну гідність, шанують також чужі люди, чужинці тощо. До таких, мабуть, слід зарахувати Омеляна Вішку -- автора монографії про його рідне село Журавці в Томашівському повіті на Закерзонні, з якого з залишками українців, яких насильно не вигнали після Другої світової війни до України, 1947 року польське військо брутально депортувало з родиною на польські понімецькі землі. Авторіві дослідження було тоді лише шість років. В чужому оточенні на засланні на Східній Пруссії минали його дитячі та юнацькі роки. Майбутній професор запопадливо вчився й поборював наявні перешкоди на шляху до знання; не зрікся свого українського роду та рідної мови, своєї культури та любови до рідної Батьківщини. Влада дозволяла вчитися, але робила необхідне, щоби якнайшвидше спольонізувати українську молодь, щоб вона забула про своє українське коріння, щоб стерлася у неї пам'ять про Україну. Своєю поставою та знанням О. Вішка здобув визнання і пошану серед українців і поляків. Своє життя зв'язав із містом Торунь, в якому почав свої студії, а згодом аж до пенсії працював учителем у польських школах.

Не можна промовчувати факту, що після політичних змін у Польщі 1989 року, проф. О. Вішка став активним членом української

спільноти та присвятив багато уваги описові долі воїнів Української Народної Республіки; став ініціатором і співорганізатором відбудови військового цвинтаря воїнів Армії УНР в Александрові Куявському. Згодом О. Вішка опублікував низку наукових праць. Завершенням наукової праці професора стала монографія про його рідне село Журавці, в якому допомагав землякам відновити український цвинтар і звести гідний пам'ятник полеглим за волю України. Автор розумів потребу залишення для сучасників і нащадків документації про рідне село та збереження правди про нього як української твердині на Закерзонні. Прийнявши рішення, він негайно почав збирати в архівах і бібліотеках необхідні матеріали, свідчення односельчан-очевидців, спомини, всякі документи та світлини. З тою метою написав також звернення до журавчан з проханням про поміч у доброму ділі. Довелось вирішувати також питання про те, якою мовою вийде публікація – українською чи польською. Монографія вийшла польською мовою, бо це, мовляв, дозволить розширити коло евентуальних читачів. Все ж таки на твердій обкладинці книжки видніє двомовний напис і світлина журавецької греко-католицької церкви.

Велика монографія О. Вішки – важливе наукове дослідження, що далеко виходить поза рамці даних про закерзонське село. Автор пірнув у глибину віків -- до перших документальних згадок про Журавці на початку XIV століття, коли з доручення руського князя на правому боці Солокії поселилось кільканадцять сімей, що дали початок селу. На думку багатьох людей, назва села від журавлів взялася. Археологічні знахідки свідчать про те, що на терені Журавців жили люди ще кілька тисяч років тому. Автор доводить, що це руське (українське) село, що мало свій початок у Белзькому князівстві в Галицько-Волинській державі, проіснувало до 1947 року, тобто до часу злочинної операції “Вісла” що завершилась етнічною чисткою українського населення Закерзоння і депортацією залишків українських селян на північні й західні понімецькі землі Польщі.

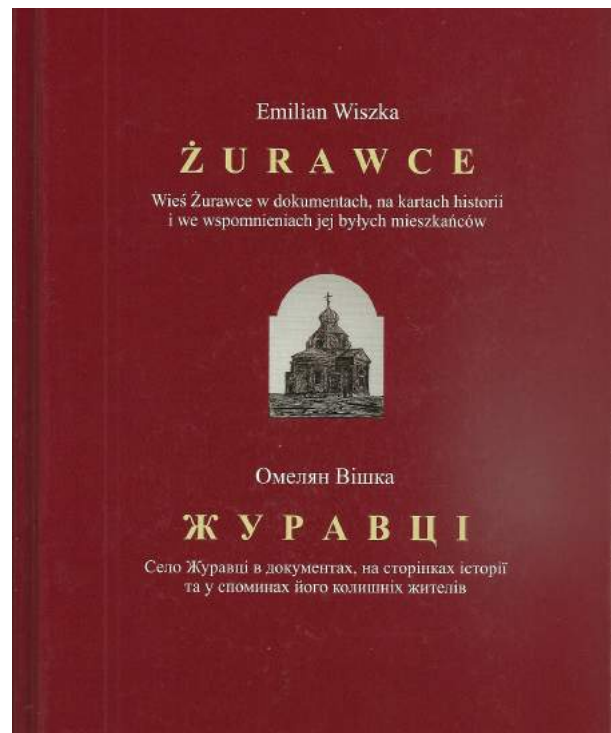
Пишучи монографію, проф. О. Вішка вивчав минуле нашого народу – його відносини зі своїм західним польським сусідом, тож його розповідь про давні віки в житті Журавців, -- немов добрий, хоч не все точний, підручник історії для всіх, кого цікавить минуле рідної землі. Він знайомить читачів також із пізнішим литовським, мадярським і польським пануванням від 1349 року на Белзькій землі, коли польський король Казимир Великий зайняв Червону Русь. З того часу минали століття, змінювалися держави, в межах яких знаходилося село, мінялися кордони, змінювалися устрої, а село тривало. У середині ХХ століття, після понад шести століть, життя українських Журавців над середньою Солокією добігло кінця. Цього року минає 70 років від того часу. Добре хоч, що автор успів залишити нам оцю цікаву монографію – багатовікову історію Журавців та навколишніх сіл і їхніх мешканців.

Проф. О. Вішка підкреслює, що пише за принципом “sine ira et studio” -- без гніву та упередження, пише об’єктивно, хоч, як стверджує, важко бути арбітром у власній справі. Приміток у книжці нема. Автор присвятив багато місця історії села під польським пануванням. Не обминає також татарських нападів на руські землі, від яких терпіла Червона Русь, в тому й Журавці. Не обминає й теми панщини та визвольних змагань Українського Народу під проводом Гетьманів Богдана Хмельницького та Івана Мазепи.

Велике значення в історії Журавців і журавчан все мала церква. В архівних джерелах збереглась згадка про православну церкву в 1472 році, хоч можна твердити, що вона була тут ще в другій половині XIV століття. Деякі з наукових робіт у цілому торкаються теми монографії, напр. Белзького воевідства: дані про мову, ономастику, релігію, шкільництво, архітектуру, звичаї, одяг, адміністрацію, депортації, а інші лише частково охоплюють журавецьку тематику. Цікаві також теми про збройні конфлікти, військові формування, фортифікації, природні умови, національність, українсько-польське пограниччя тощо. Чимало даних знаходимо тут також про навколишні українські села.

Значну групу використаних у монографії джерел становлять архівні документи з варшавських, люблінських, перемиських, ольштинських, ізмайльських, львівських і віденських колекцій. Основне місце займають свідчення, що їх залишили колишні мешканці села та їхні нащадки з Польщі, України, Канади та Сполучених Штатів Америки. Починаючи від XVIII ст., на сторінках книги щораз більше йдеться про село, а відносно менше стає загального історичного опису.

Дії села представлено в хронологічно-проблемному порядку. Окремий розділ охоплює час Журавців під пануванням Габсбургів. Під час першого поділу Польщі 1772 року, майже ціле Белзьке воевідство (в тому й Журавці) опинилося під Австрією аж до вибуху Першої світової війни. Під Австрією життя українців, у тому й журавчан, покращало під кожним оглядом. Під кінець XIX

віку в Журавцях жило біля двох тисяч мешканців. Кожного року творилося біля 17 нових родин. Деколи в селі того самого дня було кілька весіль. У 1840 р. журавецька парафія нараховувала 1242 членів.

Чимало місця у книжці присвячено Журавцям і понад 200-250 журавчанам на фронтах Першої світової війни та визвольних змагань Українського Народу, що слідували, й боротьбі журавчан урядах Української Галицької Армії. Автор ілюструє свої описи світлинами вояків в одностроях австрійської армії. До українського війська з Журавців зголосилося понад сто добровольців.

У 1921 р. в Журавцях було 416 будинків і 2372 мешканців -- 2248 українців і 49 жидів. Згідно з шематизмом, в 1937 році в журавецькій парафії було 2708 осіб, з того в Журавцях 2450, в Руді Журавецькій 129, в Нетребях – 100 і в Руді Любицькій -- 29. Згідно з даними В. Кубійовича, на 1 січня 1939 року ціла журавецька гміна нараховувала 2860 мешканців (2640 українців, 100 поляків (колоністів), 70 “латинників” і 50 жидів). Проф. О. Вішка зібрав багато матеріалів про життя журавчан -- журавецькі інституції й організації (школи, церкву, “Просвіту”, політичні орієнтації тощо), про матеріальну та духовну культуру. Окреме місце присвятив присілкам і навколишнім селам. Географічні назви автор подає двомовно. Друга світова війна для журавчан стала справжнім нещастям. Мобілізація до польського війська вирвала з села біля 30 юнаків. Автор відмічує, що з вибухом війни ОУН не робила жодних антипольських акцій. Спочатку Журавці зайняли німці, але по двох тижнях вони поступилися радянським військам, бо таке було порозуміння двох окупантів. Автор цікаво й коротко описує нові порядки влади комуністів у селі: організацію колгоспу, виселення на Сибір, будову фортифікацій на кордоні з німцями, мобілізацію до Червоної

Армії, виселення селян з прикордонної зони на Бесарабію тощо.

З початком німецько-радянської війни Журавці опинилися під німецькою окупацією (1941-1944). Одне лихо прийшло на місце другого. Автор коротко й цікаво описує німецькі порядки в селі та їхні наслідки. Біля 40 молодих журавчан опинилося на примусових роботах в Німеччині та Австрії. Однак, німці дозволили відкривати українські школи. Окреме місце дослідник присвятив творенню УПА й участі в ній журавчан.

Останній період українського села припав на післявоєнні 1944-1946 роки під польською займанщиною на Закерзонні. Після встановлення кордону між СРСР і Польщею, на українських землях Закерзоння залишилося понад 700,000 українців, яких силоміць депортували на схід -- до України, а польським колоністам дозволили повернутися з України до Польщі. Їх не проганяли. Депортація до України супроводжувалась постійним терором польського війська, польського підпілля і цивільних банд у співпраці з радянськими органами безпеки. В обличчі польського терору українці творили самооборону. Єдиною силою, що боронила українське цивільне населення була Українська Повстанська Армія.

Згідно з архівними даними, 1946 р. з Журавців депортовано до України 390 сімей – 1263 особи. Останнє переселення журавчан відбулося 1947 року під час злочинної операції “Вісла”. Досі радянська влада вивозила їх на Бесарабію, на Сибір, до УРСР тощо, а німецька влада вивозила їх на примусові роботи до Німеччини та Австрії. Тих, кому вдалося зберегти від депортації до УРСР, тепер рішили депортувати на захід – на одержані від німців землі, щоб у процесі етнічної чистки на Закерзонні не залишилося сліду по автохтонах-українцях. Українську інтелігенцію і тих, кого підозрівали у співпраці з УПА, запроторювали до концентраційного табору в м. Явожно. Разом у польських тюрмах і в Явожні опилилося біля 40 журавчан. Репресії проти українців продовжувались і на польському засланні. Там вони були під прискіпливою “опікою” Міністерства Внутрішніх Справ. Українським автохтонам не дозволено повернутися із заслання до рідних хат. У колись великому селі Журавці залишилося кільканадцять польських сімей, або мішаних польсько-українських родин. Прогнали звідси дійсних власників цієї землі, спалили або розібрали їхні хати. На місці значної частини села росте ліс, -- підсумовує Омелян Вішка. Гарну муровану церкву поляки замінили на свій костьол. Завдяки зусиллям журавчан зі Спілки Українців – Політ’язнів Сталінського Періоду, 1994 р. на цвинтарі в Журавцях відновлено могили колишніх воїнів УПА та поставлено меморіал з кількома таблицями-хрестами, на яких видніють прізвища понад 100 осіб, що загинули за волю України.

Знову ж, завдяки громадському комітетові, що його створили журавчани в Ельблонзі, 2004 року упорядкований цвинтар обгороджено дротом, а посередині поставлено дубовий хрест. Земляки зробили гарне й корисне діло. Як підсумовує проф.

О. Вішка, “народ який забуває про могили своїх предків, про історію, перестає бути народом”.

Дуже добре своїм землякам і рідним Журавцям прислужився і автор рецензованої монографії, бо залишив нащадкам велике діло, що розійдеться слідом по журавлях-журавчанах по цілому світі та знайде похвальне слово всіх, хто прочитає його книжку. Монографію збагачують 82 світлини, 37 документів, 10 мап і 24 цінні додатки. Між ними такі: список журавчан другої половини XVIII ст.; список мешканців села Журавці другої половини XVIII ст.; список журавчан 1789 р.; список журавецьких священників (1725-1946); список журавчан у рядах австрійської армії під час Першої світової війни; список журавчан у рядах Української Галицької Армії; прізвища журавчан 1939-1947 р.; журавчани, яких арештувало НКВД, заслані на Сибір; журавчани в рядах Червоної Армії 1940-1941, 1944; журавчани вивезені з пограничної зони на Бесарабію (1940-1941); журавчани на примусових роботах у Німеччині; члени хору в Журавцях 1941-1944; журавчани в німецькому війську 1941-1943); журавчани – члени і співпрацівники УПА; журавчани, виселені до УРСР 1945-1946 рр.; журавчани, які добровільно виїхали до України; журавчани в концентраційному таборі в Явожні (1947-1948); журавчани виселені в рамках операції “Вісла”; журавчани, які полягли на різних фронтах Другої світової війни, у партизанських боях, розстріляні, закатовані в тюрмах, радянських концтаборах, убиті під час пацифікацій (1939 – 1953) та інші дані. Можна здогадуватись, що між журавчанами були й вояки Дивізії “Галичина”, але про них чомусь не знаходимо в цій книжці даних. Названі списки доповнюють короткі біографічні дані про 16 визначних журавчан, що їх вдалося роздобути та довгий список використаних джерел; список скорочень тощо. Монографію збагачує також географічний покажчик і резюме польською, українською та англійською мовами.

На тлі історії рідного села Журавці, що веде свій початок з давнього Белзького князівства, простежується береження журавчанами своїх національних вартостей, своєї віри у тяжких умовах біля 600-літнього чужинецького панування. Адже ж єдиною установою в Журавцях, що забезпечувала місцевому населенню духовне та зорганізоване життя від самого початку була рідна церква. Те, що у своїй нелегкій дослідній праці автор користувався переважно польськими джерелами, безперечно, проявляється у кількох інтерпретаціях минулих подій, що їх можна було дещо інакше наголосити та пояснити. Однак, автор справився дуже добре з нелегким завданням коротко перед своєю несподіваною смертю 21 жовтня 2014 року. На мою думку, монографія “Журавці” -- немов настільна книга всіх журавчан, -- гідний вклад до вивчення минулого українців цілого Закерзоння. Книжка повинна знайти вдячних читачів між нащадками і журавчан, і всіх українців Закерзоння та взагалі України; повинна також зацікавити польських читачів.

Микола Дупляк

“Історія краю”

Мавринський майдан на Дніпропетровщині – інопланетні знаки чи давній храм?

У Дніпропетровській області недалеко від міста Павлоград, посеред степу знаходиться дуже загадливе і прекрасне місце. Це своєрідне скупчення низин і височин (геометрично правильний усічений конус з отворами на трьох його верхівках, спрямованих чітко на схід, захід і південь), яке називають Мавринський майдан.

Історія походження

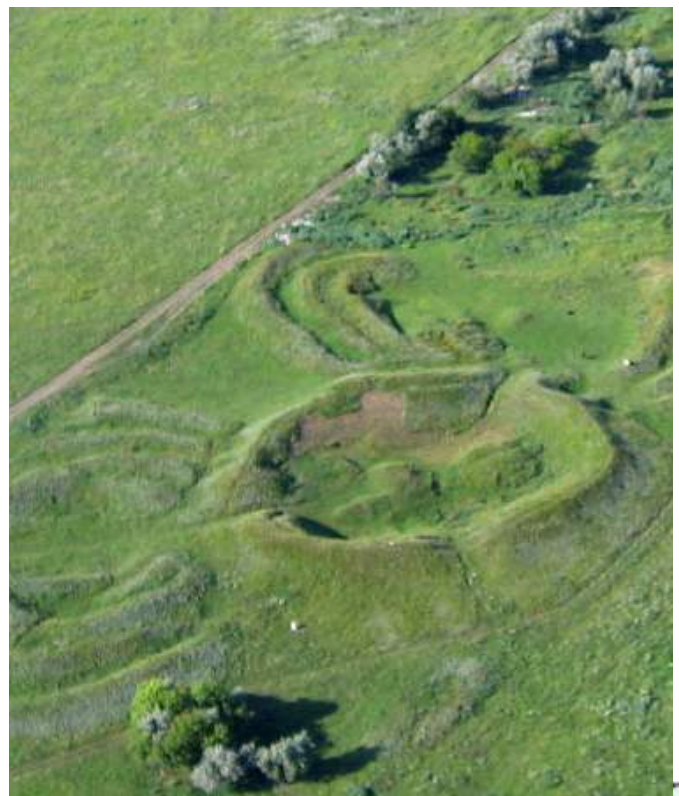
Деякі дослідники стверджують, що цій містичній місцевості більше п'яти тисяч років, проте до цих пір ніхто не може пояснити ні походження, ні призначення Мавринського майдану. Існує теорія, що це своєрідний храм, який знайшли ще наші давні предки. За однією версією, майдан був місцем для молитов і жертвопринесень. Можливо, запорізькі козаки використовували цей майдан як оборонну споруду, адже на півдні загрожували набіги турків і татар, з півночі – литовські і польські феодали. Окремі історики висловлюють припущення, що саме козаки будували цю споруду. Але найпопулярнішою є версія, що це календарно-обсерваторний комплекс. Дізнатись, коли починається той чи інший сезон (а в цілому – новий річний цикл) наші предки могли по руху Сонця, Місяця, зоряного неба. Не минула майдан і інопланетна теорія, мовляв, сюди прилітають інопланетні істоти, які хочуть встановити контакт із землянами. Можливо, майдан використовувався як акумулятор земної і космічної енергії. Наприклад, енергія, одержана в центрі, поширюється по різних напрямках і каналах. Відомо, що усі стародавні споруди мають енергетичні корені, джерела підземної енергії. І чим грандіозніше споруда, тим сильніший енергетичний потенціал.

Особливості

Унікальне місце вражає тим, що саме тут можна спостерігати неймовірні схід і захід сонця. На майдані в день весняного рівнодення сонце ховається прямо по центру однієї з западин! А от дерева на цій території категорично не ростуть, а птахи не літають. Між пагорбів за жодних опадів не затримується вода. Майдан є чудовим резонатором — якщо внизу, в котловині говорити зовсім неголосно, то на верхівці конуса все сказане чудово чути без мікрофону чи будь-яких пристроїв! Можливо, ця котловина майдану, яка нагадує глибоку чашу, використовувалась для передачі звукового сигналу, ніби своєрідний дзвін. Можливо, Мавринський майдан – це висока основа колишнього дерев'яного храму, але поки історики і археологи не знають однозначної відповіді на це питання. З неба земляні кургани нагадують зображення краба або павука, а хтось бачить у дивній формі велику черепаху. Довжина кола основи майдану (зрізаного конуса) – біля 250 метрів, довжина кола по верхівці – 120 метрів, діаметр котловини вгорі – 40 метрів, довжина ребра від основи до вершини – 25 метрів, глибина котловини – приблизно 10 метрів, а кут нахилу – від 37° до 45°.

Підготувала Дарина Сухоніс

Маловідомий, але прекрасний Миколаївський розпис Дніпропетровщини

На Дніпропетровщині почав відроджуватись унікальний, але давно забутий Миколаївський розпис. Техніка декоративно-прикладного малювання, притаманного місцевості поблизу Новомосковська, була незаслужено забута ще за радянських часів. Алетепервонастала своєю родзинкою краю, яка може в майбутньому конкурувати з Петриківським розписом.

Історія

На тлі зеленого фону виростають барвисті квіти, соковиті ягоди, листя й галузки, нанесені впевненими, розмашистими мазками. Ось такі характерні особливості Миколаївського розпису. Ця особлива техніка малювання виникла в селі Миколаївці поблизу сучасного Новомосковська Дніпропетровської області. Чумаки часто їздили через Миколаївку, тому мистецтво широко популяризувалося Україною, перші згадки про нього були ще 300 років тому. Характерний стиль розпису – плоске писання, малюнок накладається на малюнок, колір на колір.

Шкода, але наразі вчитися чарівному мистецтву вже нема у кого. Старих майстрів, здатних викладати у школах немає, адже останні скрині були розписані умільцями у 30-ті роки минулого століття. Виробів по музеях збереглося досить мало. А сучасні умільці роблять все за аналогією – копіюють, інтуїтивно вчать, орієнтуючись на зразки минувшини.

Особливості

Миколаївська розпис складніший, ніж його більш «розкручений» товариш петриківський. У кожному елементі малюнка прихований

символ. Наприклад, три квітки — це Всесвіт. Малюючи такі орнаменти, художник накладає кілька рівнів мазків. Основні кольори — червоний, жовтий, зелений.

Хочуть зробити брендом

У Новомосковську планують зробити це мистецтво своєрідним брендом, цікавим для туристів. Нині «розкрутка» миколаївського живопису як однієї з цікавинок краю – на першому плані. Пізніше у Новомосковську мають намір створити школу «миколаївського» малювання та виставкову світлицю.

«Спеціально для «Бористену»

Дійсна, стидлива причина акції «Вісла»

У польській історичній літературі спостерігаються тенденції до промовчування акції «Вісла» або до трактування її як мало важливою подією, якій не варто приділяти особливу увагу, хоч насправді залишається вона одним з найбільш значимих історичних фактів в багатовікових польсько-українських стосунках. У шкільних та академічних підручниках досі бракує однозначної її оцінки; серйозні застереження викликають спроби оправдовування рішення польського уряду про її проведення державним інтересом.

Сьогодні щораз помітнішими стають погляди вірних історичній правді поодиноких польських публіцистів, які трактують акцію «Вісла» як нічим неоправданий великомасштабний злочин. Ян Гастан, виростивши у польському середовищі Львова, до того як син учасника боїв за це місто з українцями в 1918 р., в гідній увазі статті, присвяченій польсько-українському конфліктові в роки війни та після неї, позначеної суворим об'єктивізмом та ґрунтовною знайомістю цілісності складної проблеми, у частині обговорюючій методи та масштаби антиукраїнського терору на Закерзонні, увінчаною акцією «Вісла», рішуче стверджує, що „за рішення, які стосуються розправи з українським народом в кордонах ПНР у випадку поставлення Владислава Гомулки і Едварда Осубки-Моравського перед об'єктивним міжнародним трибуналом, не уникнули б вони найвищого виміру покарання».

У нових публікаціях, присвячених історії Польщі, видна, однак, тенденція до промовчування проблеми. Нерідко представляється її у надалі спрощеному зафальшованому вигляді. І так, у книжці «Історія Польщі в датах» (2005) в частині, присвяченій 1947 рокові, можна прочитати таке: «28 квітня розпочалася акція «В». Виселено 150 тисяч українців, також лемків та бойків [sic! – ?!]. Акція була спрямована передовсім проти УПА в Бещадах, у сприянні якій оскаржувано українське населення». У виданому в том ж самому часі «Словнику історії Польщі» взагалі брак згадки про цю подію. Не помічає її також Антоні Чубинський в «Історії Польщі ХХ століття» (2003 р.), хоч окремо озаглавлює обговорення таких фактів як референдум 1946 р., терор проти опозиції (звичайно, лише польської), Келецький погром, внаслідок якого у липні цього ж року згинуло з рук польських антисемітів 39 невинних євреїв, про довготривалий і великомсштабний жорстокий антиукраїнський терор, жертвою якого лише одного дня, 3 березня 1945 р. стало вбитих підзділом АК 366 українських мешканців

Павлокоми, а також про акцію «Вісла» в цій обемистій книзі книжці зовсім не згадується. У великій п'ятитомній «Історії Польщі», виданій під егідою Ягайлонського університету, А. Сова у розділі «Від II до III Речі Посполитої» близький правди, коли стверджує, лише при нагоді короткого обговорювання смерті К. Сверчевського, що акція «Вісла» «мала служити в головному остаточній ліквідації в Польщі територій компактного українського населення». В цьому сформулюванні вкривається, однак, істотний фальш, оскільки після весни 1946 р., так насправді, в границях польської держави таких територій вже ніде не було. Для тих, хто ґрунтовніше обізнаний з політично-суспільною ситуацією на теренах південно-східної Польщі в перших повоєнних роках, а передовсім на початку 1947 р., мотивування мілітарною konieczністю насильного виселення 150 тисяч українців з їх рідних сторін є доказом або необізнаності з життєвими реаліями тих часів, або просто тенденційним спотворюванням правди. Оскільки УПА, як збройна формація, не могла вже становити загрози, а українське населення, що після масових депортацій в Україну, закінчених весною 1946 р., становило на цих теренах розпорошену меншість, не могло творити для незначущого тилу. У цьому контексті до сьогодні до кінця невиясненою в суто раціональних категоріях залишається дійсна причина проведення цієї великомасштабної, злочинної, військової операції, якої головною метою була прискорена полонізація останків української людності шляхом її розпорошення по величезних просторах північно-західної Польщі. Твердження, що акція «В» назавжди мала розв'язати «українську квестію» у Польщі, є безпідставне, бо така квестія, як значуща політична проблема, не могла вже існувати в новій повоєнній дійсності. Від самого початку влада не відчувала навіть потреби її розв'язувати, наполегливо прямуючи до насильного усунення українського населення, цим самим штучно загострюючи міжнаціональні конфлікти. Немає жодних переконливих аргументів для тверджень, що цей послідовно реалізований злочинний намір був спричинений якоюсь істотною ситуаційною konieczністю, або пов'язувався з наростанням серйозної загрози для безпеки держави. Причини проведення акції «В» в час, коли вже вичерпалися можливості

1. J. Hastan, Nie tylko o Wołyniu, „Trybuna” 22-23 XVIII 1998, nr 196.
2. J. Borowiec, H. Niemiec, Dzieje Polski w datach, Warszawa 2005, s. 414.
3. Wielka historia Polski, Kraków 2005, t. V, s. 460.

дальшого збройного опору українського населення, треба передовсім шукати в ірраціональній сфері менталітету, характерного для тоді правлячої еліти польської влади. Не підлягає сумніву: ідейний напрямок людей цього менталітету далеко відбігав від світлих гуманних традицій польської політичної думки, відкритої на складні історичні процеси та з далекозорою передбачливістю, з належною пошаною трактуючої національні прагнення українців. Провідні представники цих традицій вже від перших років існування незалежної II Речі Посполитої вказували на можливі, згубні шляхи для Польщі, наслідки ворожого ставлення до непольського населення т. зв. Кресів. Були вони, однак, позбавлені більшого впливу на біг подій у державі, оскільки політичне життя в країні здомінували сили, які сучасний політичний діяч Адам Міхнік назвав «обскурантським ринштоком» погнуреним у вузькому колі утопійних міфів, ксенофобії та національної сліпої мегаломанії. Для досягнення своїх, нерідко ближче незясованих, цілей вони не бачили потреби розв'язування конфліктних ситуацій шляхом мирних переговорів з опонентами. Не визнаючи компромісів, непримиренно прямували до їх приниження або фізичного знищення. Поширювання пропаганди про потребу творення могутньої Польщі в значній мірі базовано на відвертому презирстві і приниженні інших націй, що проживали в її межах.

Результатом значної присутності «ринштокової» ідеології було вбивство в 1922 р. Габрієла Нарутовича, першого демократично обраного президента, який, як бувший довголітній професор університету в Швейцарії, намагався прищепити на польський ґрунт добре функціонуючі в цій країні механізми демократії, опертої на пошанування права громадян до вживання відмінних мов та плекання рідних культур та релігії. Після його смерті набирають сили активні дії прихильників націоналістичної ідеології Романа Дмовського. Його програму, відверто ворожу національним аспіраціям українців, намагаються втілювати в життя методами брутальної насильної колонізації «кресів», стосуванням терору і запроторюванням до в'язниць тих, що осмілювалися проявляти опір. Після 1924 р. проявлено ненависну пропагандивну атаку на провідного тогочасного письменника Стефана Жеромського за те, що в повісті «Провесінь» піддав безпощадній критиці погані явища в польській політичній дійсності. Його запеклим противникам найбільш не подобалося відверте засудження у творі безглуздя тогочасної влади в розв'язуванні складних національних проблем на етнічно непольських землях. Цей визначний літератор, визнаваний за моральний авторитет поляків, серйозно перестерігав перед катастрофічними наслідками встановлювання там порядків шляхом стосування злочинного насильства. Результатом подальшого верховенства «ринштокової» ідеології було заснування в 1933 р. табору суворого

режиму в Березі-Картузькій, де без жодного суду вміщено тисячі українських патріотів. Яскравим доказом політичної сліпоти та обскурантизму, характерних для тогочасних польських еліт, було планове нищення українських церков на Холмщині в кінці тридцятих років під проводом заступника міністра національної оборони. Треба зауважити, що антиукраїнську позицію займала також впливова селянська партія ПСЛ (поль. Polskie Stronnictwo Ludowe), яка у своїй програмі передбачала специфічні методи колонізації «кресів». То з ініціативи її авторитетного провідника, Вінценти Вітоса, який у 1923 р. став прем'єр-міністром уряду, застосовано метод «мітли», тобто усування з адміністрації та інших установ українців. Змушувано вчителів та представників іншої інтелігенції до виїзду на польські землі або за кордон, введено заборону продажу ґрунтів місцевим «русинам». Ці заходи мали знамена етнічної чистки, оскільки таке усування небажаного коріння елементу було продумане для поступового заселювання етнічних непольських теренів поляками.

На підставі уважного аналізу змісту документів, пов'язаних з акцією «В», а також ближче придивляючись діям польської влади проти українського населення в часі, що її значно випереджав, можна переконливо ствердити, що цей негідний ідейний напрямок в національній польській думці, який відіграв значну роль в історії II Речі Посполитої й в

роках війни, рішуче заважив на остаточній розв'язці «української квестії» в формі проведення масового виселення останків українського населення та його планового розпорощення. З прикрістю треба також пригадати, що тодішнє духовенство, як і верхівка польського Римо-католицького костела, не виявляли спротиву щодо жорстокого антиукраїнського терору і пов'язаного з ним нищення пам'яток церковної культури.

Жалюгідна ситуація українців, яким вдалося залишити в своїх селах після депортації тисяч співвітчизників в Україну в 1945-1946 рр. з різних причин не дає жодних підстав для логічного обґрунтування твердження про мілітарну konieczність проведення акції «В». В опрацюваннях, присвячених цій проблемі, не береться до уваги факту, що українське населення становило тоді вже малочисельну меншість на здомінованому польськими посе-ленцями усьому значному просторі від річки Попрад на півдні, аж до північної границі Володавщини на сході. Після весни 1946 р. у нещодавно великих українських селах залишилося лише по кільканадцять, а інколи лише по декілька родин українців. Для прикладу, у Мякіші Ново-му ярославського повіту, звідки походжу, проживало 296 сімей, лишилося їх не більше двадцяти, тобто, приблизно 5%. Подібно було в Корениці, Ляшках та інших відомих мені сусідніх місцевостях. Зваживши на те, що в містах та містечках традиційно чисельно домінували поляки, то на згаданому терені в 1947 р., обійнятому акцією «В», залишки українців становили значно менше як 10% всього населення. До цього, опинившись у польському оточенні, були вони позбавлені власного культурного й релігійного життя, бо вивезено в Україну священників та і так нечисельну інтелігенцію. Церкви та читальні «Просвіти» стояли порожні. Брак однонаціональної компактності сприяв посиленому слідкуванню, що не дозволяло на продовжування якої-небудь підпільної зорганізованої діяльності.

Внаслідок безустанних грабунків із сторони польських банд, а також війська, економічна ситуація українських родин була вкрай скрутна: бракувало одягу, взуття, необхідних харчо-вих продуктів. Зимом діти не виходили з домів з приводу нестачі взуття чи теплового одягу. Повсякденно ширилася сверблячка, спричинена відсутністю елементарних засобів гігієни таких, як мило, порошок для прання. Не було чим обробляти землі, бо забрано коней. Діти та дорослі, захворівши, вмирили, позбавлені необхідної лікарської допомоги. Крім крайньої злиденності, панувала боязнь перед безустанно навислою небезпекою втрати життя, перед увязненням, жорстокими тортурами, які повсякденно стосовано у військових та убірських казематах, де

можна було потрапити кожному без жодної вини. Чимала частина бувших членів самооборони, партизанів, а також зовсім неповязаних із збройним підпіллям молодих чоловіків, з konieczності вкривалися, щоб уникнути позбвлення волі. Як правило, кожного пійманого тоді молодого українця трактовано як потенційного бандита і піддавано жорстоким тортурам, а потім запроторювано з будь-якої причини у в'язниці. Іс-нуюча ще конспірація зводилася до захисту власного життя в ситуації, коли зовсім невинних молодих людей висліджувано, немовби небезпечних звірят з наміром принизливого поневолення або фізичного знищення. Ось що можна прочитати про це в тайному звіті УПА від 11 липня 1946 р.: «Українець тепер є позбавлений всякого права, не тільки людського, бо існує ще на світі право захисту звірят. Українця можна де-небудь застрелити, без права та суду забрати його майно, зівал-тувати дочку на очах матері, а матір на очах дочок на вулицях, площах, а навіть у церкві, ще одержати за це похвалу». В оцінках боєздатності УПА після весни 1946 р., подаваних польськими істориками, якось ніколи не береться до уваги вирішального фактора, яким тоді була нестача зброї та амуніції, запаси яких вже вичерпалися і не було жодних можливостей заповнення опорожнених арсеналів.

Про вигасання опору українського підпілля засвідчує звіт ген. Я. Белецького, писаний маршалові М. Жимерському в першій половині 1946 р.: «В терені панує спокій. Автомобільна і залізнична комунікація відбувається нормально, без обави на евентуальні напади бандитів. Терен опанований військом і владою безпеки, а бандитські групки, що рідко появляються[^] південній і південно-східній полосі, є надалі вистежувані нашими відділами та нищені».

Як семирічна дитина, був я тоді свідком такого буцімто «вистежування та нищення бандитських групок» УПА одним із підрозділів Польського війська підпорядкованого генералу Я. Белецькому. У сонячну неділю 8 червня 1946 р. в нашому присілку Загороди біля Ляшок у обід несподівано почули ми постріли від сторони дороги до Запалова. Незабаром над голо-вами нісся дим від підпалених декількох хат українців, які, так як і ми, не виїхали в Україну. З острахом помітив я тікаючих краєм городів двох молодих чоловіків, що мимо свисту куль, пролітаючих побіч, добігли живими до недалекого лісу. Як потім показалося, були це брати Солили, які ледь місяць тому повернулися з робіт в Німеччині і самі проживали в опорожненій хаті батьків, виселених в Україну. Моя мати і тато, перелякані вогнем, у поспіху виносили з дому перини і інші речі, побоюючись, що все наше майно може згоріти. Незабаром на нашому подвір'ї появилася двох жовнівців з багнетами. Замість шукати нібито «бандитів»,

ввійшовши у хату, почали її плюндрувати, вкладаючи в свої сумки все, що могло мати якусь вартість. Один відчинив скриню та жадібно вибирав святковий одяг. Другий викинув на підлогу вміст шухляди та вихапнув годинники, що люди принесли батькові для ремонту. Моя мати почала боронити скрині, відважно, з відчайдушним плачем, намагалася вирвати щось там з рук грабіжника, благаючи „Bądź człowiekiem, nie zabieraj ostatnich koszulek i majteczek, bo w co ja dzieci ubiorę”. Жовнір відвернувся і вдарив її кулаком в лице та, націливши гвинтівку, вульгарно скрикнув: „Odejdź, ty r...na Ukrainko, bo cię zastrzelę!”. Мама, перелякавшись, вибігла на подвір'я, тікав за нею і я, стривожений смертельною загрозою. На подвір'ї побачив, як інші солдати б'ють нагайками батька. Дошкульно побитого і покривавленого, із звязаними руками, повели його незабаром з собою в сторону фір, що стояли на майдані за нашими воротами. Бачив я, як привели туди так само зв'язаних і покривавлених від побиття декількох сусідів-українців. Як знаю, ніхто з них не співпрацював з УПА, мій тато, як інвалід, не був навіть здібний до ношення зброї. Після закінчення в нашому присілку цієї акції „tropienia i niszczenia bandyckich grupiek”, як це окреслив ген. Белецький, а яка, так насправді, мала характер бандитсько-грабіжницького нападу, на моїх очах командир підрозділу, поставний офіцер в парадній уніформі, у штивній рогативці на голові, дуже голосно видав приказ: „Chłopcze, koniec akcji, wsiadać na wozy! Teraz pojedziemy na wesele!”. Бачив я, як жовніри, почувши це, в поспіху збігалися з сумками, заповненими награбованим майном. В короткому часі фіри відіхали в сторону села Ришкова Воля, що знаходилося за лісом приблизно 2,5 км від нас. Мого тата разом з іншими пійманими погнано до Запалова, де була військова одиниця.

Незабаром почули ми постріли від тамтої сторони, а над гаєм побачили високі стовпи диму. Там дійсно цього дня відбувалося весілля нашої кузенки Марії Струж, яка недавно повернулася з Німеччини. Заставши на господарстві лише стареньку бабусю, бо в квітні батьків виселено в Україну, вирішила повінчатися зі своїм нареченим Іваном Старком, що також повернувся з чужини. Після вінчання в місцевій церкві переміненої на костел (вінчав їх польський священик), разом з нечисленними гістьми засіли за весільний стіл. Час тоді був спокійний, відносини з місцевими сусідами-поляками уклалися добре, і ніхто не сподівався якоїсь небезпеки в святковий день. Коли постріли втихли, а дим над лісом зник, занепокоєна моя мама пішла подивитися, що там сталося. Прибувши, побачила догоряючі згарища дому Стружів, навколо яких, немов збожеволіла, кружляла бабця Марії. Помітивши маму, неспроможна вимовити слова під впливом розпачливого плачу, старенька вимахувала

руками в сторону дороги. Там попрямувала мати і за селом побачила серед піщаного шляху мертву Марію в калюжі свіжої крові. Потім довідалася, що жовніри несподівано оточили весільну хату та почали її обстрілювати. Люди, помітивши вогонь, спричинений запальними кулями, почали з переляку на осліп тікати. Деякі попали в руки напасників, іншим вдалося вийти з оточення. Солдати стріляли за втікаючими, немов до зайців. Захоплених беззахисних чоловіків, в тому й Пана Молодого, міцно побито та із звязаними руками та ногами кинуті на вози. Коли відїжджали, Марійка, одягнена в біле шлюбне плаття, уперто бігла за фірами і вголос благала звільнити її чоловіка Івана, бо він ні в чому не може бути винним, ледь кілька неділь як повернувся в ці сторони. У відповідь, певно з дозволу командира, одержала кілька смертельних куль. Цього ж дня знайдено на полях ще кілька трупів. Останки вісімнадцятилітнього брата Марії, Олексі, щойно по кількох тижнях вислідили круки у високому житі і вказали, де він впав тікаючи. В згарищах, ані біля вбитих не знайдено жодної зброї, що засвідчувало б про присутність на весіллі озброєних небезпечних упівців. Подібно було і в моєму присілку Загороди.

Чимало подібних подій з цього 1946 р. ніде досі не записано, бо їхні свідки відійшли з-посеред живих. Тут варто пригадати, що цього ж літа Польське військо в подібній злочинно-бандитській спосіб потрактувало чимало сіл з залишками українців. Під час нападу на с. Терка, в якому після виїзду в Україну залишилося кільканадцять родин (перед тим було їх тут більше ста), 9 липня загнано до однієї із хат 28 старих чоловіків, жінок та дітей і живцем спалено. Цього ж дня жовніри вбили ще додатково п'ять в нічному невинних осіб під час палення цілого села. В таких обставинах прояви збройного опору протягом 1946 р. мали передовсім характер розпачливого самозахисту і в ніякому разі не могли зводитися до продовження діяльності УПА з наміром відірвання цих земель від Польщі, як то ще донині доводять незорієнтованим читачам навіть науково авторитетні публікації. Вже зовсім безпідставним є ствердження існування такої загрози на початку 1947 р., коли після посиленних облав восени 1946 р. та внаслідок пануючої суворої зими не було ніяких умов для дальшого існування цієї організації. Можна навіть припускати, що неохоплення проголошеною тоді амністією членів цієї формації пов'язувалося з продуманим наміром творення фіктивного ворога, який був чомусь ще потрібний тодішній правлячій верхівці.

5. Nadsanie latem 1946, [w:] M. Siwicki, Dzieje konfliktów polsko-ukraińskich, Warszawa 1994, t. III, s. 328.
6. Akcja „Wisła”. Dokumenty, opr. E. Misiło, Warszawa 1993, s. 46.

В доступних тепер документах з цього часу, писаних високими представниками влади і Польського війська, виразно помічається не так намір знищення українського озброєного противника, якого навіть не згадувалося як якусь уперту волю цілковитого очищення терену з решти залишеного українського населення. Не знаю, на якій підставі і чим керувався ген. С. Моссор, довоєнний високий польський офіцер, коли у звіті з проведеної інспекції в комітетах безпеки в Катовицях, Кракові і Любліні у лютому 1947 р. інформував центральну владу, що «чимало одиниць, а навіть українських родин скрилося в лісах або в приграничних місцевостях на терені Чехословаччини і повернулося потім до своїх служб, становлячи базу для банд УПА та небезпеку всілякої ірреденти в майбутньому». Не наводячи жодних конкретних доказів співпраці тих втікачів з існуючим ще де-небудь збройним підпіллям, генерал наполягає на konieczності проведення весною «енергічної акції переселення тих людей поодинокими родинами в розпорошенні по цілих т. зв. землях відзисканих, де швидко асимілюються». Генерал у своєму звіті промовчав запевне знану йому прикру правду про те, що ці беззахисні залишки українського населення просто тікали зі своїх сіл та де могли скривалися, аби уникнути терору і грабунків з боку безустанно грасуючих військових підрозділів. З подібним постулатом звернувся до уряду 14 лютого новотарський староста, пропонуючи виселення з підлеглого йому терену лемків, «аби усунути лемківську квестію з питань польської політики». Тут треба відмітити, що українське збройне підпілля на цій території Західної Лемківщини від самого початку не виказувало якоїсь значимої активності. Двадцять п'ятого лютого konieczність виселення всіх українців зголосив також начальник Воеводського управління безпеки в Ряшеві. В ситуації, коли нечисельні залишки української людності, заляканої і обезсиленої терором, не могли становити помітної загрози для польської держави, ці намагання та їхня недоречна аргументація здаються просто чимось дивним..

Слід зазначити, що прийняте 29 березня рішення про проведення акції «В» не пов'язува-лося з добачанням якої-небудь небезпеки зі сторони українців. Зі змісту протоколу з перебігу засідання Політбюро Польської робітничої партії ясно виникає, що було воно скликане перш за все для обговорення способу проведення на державному рівні похорону ген. Кароля Сверчевського, упалого день скоріше в сутичці з відділом УПА під Яблінками. Постанову про насильне виселення усього українського населення потрактовано лише як один із пунктів цілісності програми гідного вшанування пам'яті ген. «Вальтера», тодішнього заступника міністра оборони. Окреслено це коротко – «репресивною акцією

відносно українського населення . Всю увагу зосереджено виключно на обговоренні методів, як цю мету досягнути в якнайскорішому часі, але ні слова не присвячено вказанні якихось ситуативних причин. На схвалення рішення відносно долі в нічому невинних 150 тисяч людей заважило тут передовсім раціонально необґрунтоване почуття пімсти. Не можна серйозно брати до уваги припущення Г. Мотики, що «комуністи, які не мали більшості підтримки в суспільстві, хотіли приподобатися полякам, які у більшості вороже ставилися до українців і висловлювалися за її виселенням» . Мушу тут ствердити, що польські сільські середовища, поза нечисельними винятками, від віків привиклі до дружнього спілкува з сусідами-українцями, такої ворожості зовсім не проявляли. Памятаю, як наші односельчани-поляки з Корениці та М'якіша зі сльозами в очах прощалися з нами в день виселення, а потім деякі із них приїжджали на «відзискані землі», довго писали нам листи, як близьким друзям. Про відсутність ворожечі між поляками й українцями на тих теренах пише також перемиський історик С. Степень, сучасний дослідник цієї проблеми . Носіями ворожечі були лише деякі переселенці, прибулі з Волині та середовища поодиноких сіл, де перед війною, під час її тривання і після неї активно діяли націоналістичні антиукраїнські організації. Прояви антиукраїнізму не могли виступати на теренах північно-західної Сілезії, а навіть центральної Польщі. Щойно в значно пізніших роках був він там поширюваний засобами державної пропаганди. Не відповідає правді обвинувачення лише польських комуністів за акцію «Вісла», оскільки не належав до них згаданий вже ген. Моссор, як і тогочасний прем'єр-міністр уряду, а одночасно провідний діяч Польської соціалістичної партії – Едвард Осубка-Моравський. Є підстави припускати, що ключеву роль в ініціюванні рішення про акцію «В» відіграв Владислав Гомулка, генеральний секретар ППР, який у ранзі віце-прем'єр-міністра очолював важливе тоді Міністерство Відзисканих земель. Як виникає з протоколу, він вів засідання політбюро 29 березня 1947 р. В міністерстві, яке йому підлягало, ще 10 листопада цього ж року, тобто чотири місяці після закінчення акції «В», опрацьовано інструкцію, яка зобов'язувала всі теренові органи влади суворо перестерігати визначені правила запланованого розпорошення українців на нових

7. Правдивість описаних подій підтверджує слідство прокуратури ІНП, кінцевий підсумок якого я недавно одержав на письмі.

8. R. Drozd, I. Hałagida, *Ukraińcy w Polsce. Dokumenty i materiały*, Warszawa 1999, s. 46.

9. G. Motyka, *Kilka nieprawdziwych poglądów na temat konfliktu polsko-ukraińskiego w latach 1943-1948*, [w:] *В пошуках правди про акцію «Вісла»*, упор. М. Козак, Перемишль 1996, с. 59-60.

землях. При чому підкреслювалося, що це конечний спосіб на їх «прискорену асиміляцію в новому середовищі». У зв'язку з цим рекомендовано також «безпощадно уміщати інтелігентський елемент здала від громад, де живуть поселенці з акції „В”». У цій інструкції ні слова не присвячено потреби організувати яку-небудь допомогу цим поселенцям. Адже чимало пізніше виселених українських родин, не зібравши жодних врожаїв, позбавлені були елементарних засобів, необхідних для перетривання зими.

Взявши до уваги просто трагічну ситуацію значної частини українського населення, можна ствердити, що з цієї інструкції в и з и р а є якась непримиренна фанатична ненависть, спрямована на чим скоріше знищення ознак національної тотожності залишеної в Польщі решти українського населення. Важко повірити, що її зміст зредагований був у міністерстві, очолюваному людиною, яка виросла в мішаному польсько-українському середовищі Прикарпаття, а до цього, під час німецької окупації, перебуваючої там посеред українців, користаючої з їхньої відданої помочі. Недавно видані спогади В. Гомулки засвідчують, однак, про його просто маніакальну недовірливість і упередженість до них, мимо того, що ніколи як поляк не зазнав з їхнього боку ніякої кривди чи проявів дискримінації. У 1939-1940 рр. працюючи начальником відділу фабрики паперу у Львові, завжди шанований і добре трактований, відчував якесь прикрі комплекси, коли спостерігав близькі відносини між місцевими галицькими українцями та цими, прибулими із Сходу. Не знати, наприклад, на якій підставі «зажилі відносини одного із українців з директором фабрики Гришиним» (українцем з Одеси) вважає він за «уформовані на базі антирадянського українського націоналізму». Звичайні признаки патріотизму, висловлювані у щоденному спілкуванні між українцями, є завжди для нього чимось негативним і ворожим. У «Спогадах» ніколи не висловлює пошани до українського народу, який для нього майже не існує. По роках, з перспективи часу, помічав неналежне доцінювання поляків, недопускання їх до займання вищих становищ, при чому дратувало його «надто велике фаворизування українців радянською владою». На дальших сторінках згадок про минуле, Гомулка наводить вагомні приклади помочі, яку давали йому українці під час гітлерівської окупації, коли він конспіраційну діяльність як провідний член ПРП. Дуже часто укривався тоді в квартирі Михайла Донського в Сяноці, якого називає «лем-ком, що став українцем». Мав там навіть можливість неодноразово слухати польськомовні передачі радіо Лондону та Москви. Треба тут зазначити, що за саму наявність радіоприймача грозило тоді смертне

покарання. Однак пізніше тов. Веслав, ставши в 1956 р. провідником держави як I секретар ПОРП, не відчував потреби віддячитися своєму давньому ідейному соратникові, який у 1947 р. разом з тисячами своїх земляків був насильно депортований на Західні землі. Лише в шістдесятих роках, прихилившись до його наполегливих прохань, звелів видати посвідку, підтверджуючу особисту участь у конспіраційній діяльності ПРП. Гомулка, однак, потім зовсім легковажив та не відповідав на звернення діячів УСКТ, керовані до ЦК ПОРП відносно неналежного трактування української меншості, під якими на першому місці видніли підписи його колишнього українського

Пише він, що в ті роки «доходило до сусідської солідарності між поляками і виселюваними українцями. [...] Добрі відносини, а також родинні споріднення ставалися причиною підймання деякими поляками спроб захисту українців перед виїздом» (с. 168). партійного товариша, що наражував для нього себе і свою родину в смертельно загрозливих окупаційних обставинах. Після повернення в 1956 р. Гомулки та його соратників до влади, тогочасна правляча верхівка під впливом стихійних процесів демократизації виражала співчуття скривдженому українському населенню, але не дозволяла вважати акцію «В» безпідставною. Польському суспільству представляно її як оправданий акт збірної відповідальності за смерть ген. Сверчевського, як вагому історичну конечність, підпорядковану інтересам держави. На-віть найбільш критичні публіцисти відносно недавнього минулого в статтях, присвячених цій темі, поміщуваних на сторінках радикальної преси не підважували політичної оправданості цього прикрого історичного факту. Відомий тоді від-важний демаскатор всяких поганих явищ в роках сталінської диктатури Збігнев Новацький у підсумковій частині циклу статей, поміщених на сторінках тижневика „Rzeczywistość”, під заголовком Люди з акції «Вісла» співчував досі принижуваним і кривдженим українцям, насильно вигнаним зі своїх рідних земель. У відповідь на їхні чисельні листи вважав за виправдані і слушні виражені думки про

10. S. Stępień, Społeczność ukraińska w Polsce, [w:] Tematy polsko-ukraińskie, Olsztyn 2001.

11. Ukraińcy w Polsce, op. cit., dok. 13, s. 53.

12. W. Gomułka, Pamiętniki, Warszawa 1994. t. I, s. 52.

13. Там само, с. 53.

14. Там само, т. II, с. 106.

національну дискримінацію, але одночасно зазначав, мусять вони зрозуміти та усвідомити собінеминучість страждань і кривд навіть тисячів невинних людей, коли якась «влада застосовує збірну відповідальність» . Доцільності її застосування він, однак, не підривав.

Подібне відношення до акції «В» спостерігається в художній літературі цього часу. Визначний поет Є. Гарасимович у виданій в 1963 р. поемі *Lichtarz ruski*, присвяченій примусовій депортації лемків 1947 р. у високопоетичній формі снував рефлексії над трагічною долею обезлюдненої Лемківщини, де попадають в руїну пам'ятки своєрідних культурних традицій. За лихо, що навідало цю країну, обвинувачує однак не тих, що силою брутально вигнали її корінний люд, а самих лемків за їхню непокору відносно Польщі, за сприяння ворожій їй страхітливій Україні з вискаленими «вовчими іколами».

Погане світло на тогочасну гомулківську правлячу еліту кидає вельми прихильне сприйняття нею антиукраїнської повісті Яна Гергарда Заграви в Бещадах, виданої вперше у 1959 р. В її змісті якби зовсім не помічається на південно-східних теренах Польщі присутності населення приналежного до якоїсь однієї української нації. Читач довідується, що до 1947 р. проживали там кочівничі, не зовсім цивілізовані, племена бойків та лемків, неприязні полякам, у своїй природній ненависті до них здібні до найбільш жорстоких злочинів. Таке потрактування місцевого корінного етносу є відомим продовженням суто націоналістичних ідей Р. Дмовського та запереченням офіційно голошених тоді комуністичних лозунгів, де український народ визнавано як такий. Безсумнівно, частина тодішньої верхівки влади, до якої належав і Я. Гергард, не трактувала їх серйозно, оскільки беззастережно сприймала зміст твору. Тут варто зацитувати з нього вимовний фрагмент, який представляє акцію «Вісла» як вагому історичну конечність, вельми корисну для світлої прийдешності нової польської держави. Освічений офіцер, учасник змагань з УПА, інтелектуально роздумуючи навколо подій, що відбуваються на його очах, завдає таке запитання прибулому до військової частини високому партійному функціонеру: «Секретарю, я хотів поставити вам таке запитання [...]. Давно, давно тому прибули тут, женучи перед собою череди худоби, люди-кочівники з далеких сторін. На протязі сотень років перетворилися в лемків і бойків. Сьогодні ці люди відходять. Залишається пуста, точно така сама, як перед тисячами років. Що далі буде, секретарю?». Секретар, як авторитетний представник влади, у відповідь ви-являє ширший контекст проблеми, яку розв'язується планово, згідно з глибоко продуманою ідеєю благодатної прийдешності держави: «Крім бойків і лемків,

є ще ціла країна, капітане [...]. Віки будуть, очевидно, плисти, а історія цивілізації на загал п'ять-шість тисяч років [...]. Змінилася свідомість людини. Здається, не берете того до уваги, капітане. Свідоме, а не, як давніше, в минулих віках стихійне будування життя. Кільканадцять тисяч людей відходить звідси з огляду на конкретну історичну конечність. Ми є цього свідомі. Така сама свідомість спричиниться колись, в недалекому певно майбутньому, коли остаточно запанує тут спокій, до заселення тих земель. Буде воно планове й систематичне, не матиме нічого спільного давнішими стихійними мандрівками кочівничих племен. Я є того певен» . Придивляючись ближче змістові цієї цитати, спостерігається його ідейна спорідненість з добре зною в половині ХХ ст. ідеологією, що проголошувала планове творення світлого майбутнього німецької нації шляхом елімінування з території її великої прийдешньої держави шкідливих і небажаних чужих племен і народів.

Широкерозповсюдження на книжковому ринку, а також у формі кінокартини цього антигуманного літературного кічу засвідчує про невисокий інтелектуальний рівень та про справжнє моральне обличчя інспіраторів таких дій. Про близьку спорідненість рис її менталітету з туманною «ринштоковою» національною ідеологією, яка відіграла несласну і шкідливу роль в історії Польщі минулого століття, засвідчує введення його на початку сімдесятих років як обов'язкової літератури для учнів усіх типів шкіл. Можна припускати, що ініціатива вийшла з Міністерства оборони очолюваного тоді ген. В. Ярузельським, бувшим учасником поборювання УПА і проведення депортацій українців. Возвеличування героїських подвигів Польського Війська, що остаточно зуміло розгромити ворожі українські «банди», очистити півд-всх Польщу з чужого, непольського елемента, мало служити плеканню патріотичних почуттів, підвищенні обороноздатності та пробуджуванню національної гордості у свідомості молодих поляків. Ближчого розгляду вимагає питання справдовування акції «В» збіркою відповідальністю за смерть ген. К. Сверчевського, якого міфічну славу як героїського польського патріота-інтернаціоналіста, через майже усі повоєнні десятиліття утверджувано у свідомості сус-пільства. Однак показується, що був він лише покірливим сталінським прислужником, від тридцятих років запопадливо виконуючим доручення радянської контррозвідки. Досі ще повністю не виявлена ціла правда про його буцімто

15. Z. Nowacki, *Ludzie z akcji „Wisła”*, „Rzeczywistość”, 14 VI 1956.

16. J. Gerhard, *Łuny w Bieszczadach*, Lublin 1973, t. II, s. 148 (переклад П. Ковалю).

геройську смерть під Яблінками в сутичці з відділом УПА. Завісу літа ми скриваної таємниці дещо ширше відслонено в документальній телепередачі з циклу *Rewizja nadzwyczajna* авторства Д. Балішевського, емітованої в трьох частинах в першій програмі державного телебачення на початку 1997 р. Виступали в ній бувші солдати і офіцери Польського війська, що тоді знаходилися в тій околиці та незабаром після битви прибули на місце, де впав генерал. З їхніх свідчень однозначно виникає, що жовніри та командири з конвою, що охороняв Сверчевського, втекли з зони несподіваного густого обстрілу, залишивши його разом з іншими вбитими й пораненими. Говорили також про вередливий характер генерала, прикрий і часто незносимий та принизливий для підвладних. Існувало навіть підозріння, що з цієї причини хтось з них міг скрито піднести на нього руку. Учасники телепередачі виявили також, що він був безпросипним п'яницею та цілу ніч перед виїздом на інспекцію військових станиць провів на алкогольній п'янці в комендатурі дивізії в Сяноці.

Вибравшись зранку на зовсім несподівано вибраний шлях, затримався ще в штабі військової одиниці в Ліську, де під час сніданку також, певно, не обійшлося без горілки. Є підстави твердити, що Ян Гергард як тодішній командир конвою, не обманює тоді, коли у фрагменті своєї повісті, зображуючому перебіг бою, представляє дивну поведінку Сверчевського. Замість шукати надійного затишку перед градом куль, летючих з узбіччя гори, він з піднесеною головою виходить на дорогу для ніби то оцінки ситуації. Зовсім не реагує на наполегливі заклики підвладних негайно ховатися. Автор твору пише про те для возвеличення постаті завжди незламного ген. «Вальтера», що буцімто, ніколи не кланявся кулям. Однак, хто хоч дещо обізнаний з елементарними правилами бойової тактики, зразу помітить втішну гротескність такого зображення, оскільки командир військового підрозділу, в обличчі загрози, перший повинен опинитися в надійному сховищі, аби ефективно командувати підлеглим відділом. Сверчевський не дотримувався, звичайно, цього правила не як незламний герой, як це хоче вказати Я. Гергард, а просто як людина, що в стані алкогольного сп'яніння втратила орієнтацію.

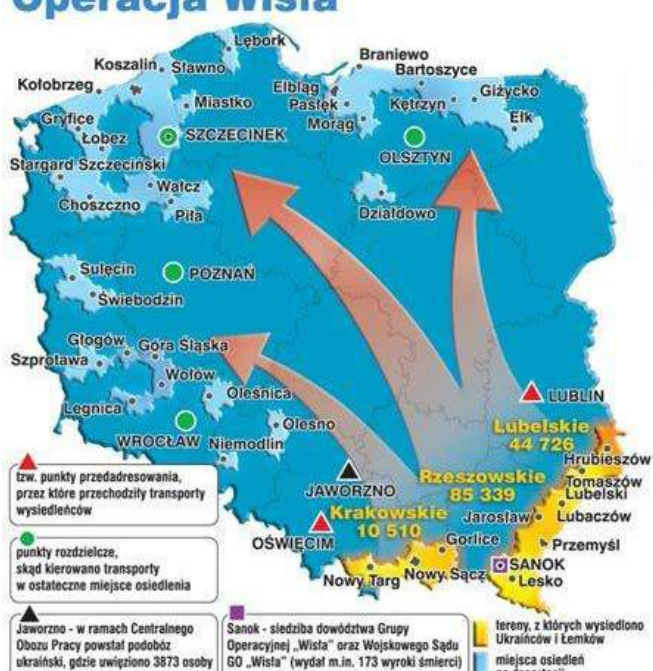
У гідній уваги телепередачі авторства Балішевського вперше публічно виявлено і показано подовгасту діру в шинелі генерала, збереженій в Центральному музеї Польського війська як беззаперечний слід від проколу багнетом, що скрупульозно укривано в таємниці через всі десятиліття існування ПНР. Це може бути свідченням добиття його багнетом кимось із партизанів відділу Степана Стебельського, що міг на коротко зайняти залишене противником

поле бою для забрання від полеглих і з опущених машин дуже потрібної тоді зброї. Недарма Ян Гергард як командир конвою, був потім покараний військовим начальством карою догани. Аджутант генерала, якому тоді чудом вдалося уникнути смерті, пропав десь безвісті, правдоподібно скрито зліквідований владою за спроби виявлення компрометуючої правди про дійсні обставини смерті «Вальтера». Взявши до уваги беззаперечний факт, що тодішнім найвищим провідникам польської держави від самого початку обставини ці мусли бути добре відомі, є вповні обґрунтовані підстави оцінювати обтяження ними збірною відповідальністю всього українського населення за смерть генерала, командуючого під час бою в стані алкогольного сп'яніння, як беззаперечне свідчення особливо їх підлої аморальності та відрадливого цинізму.

Розглядаючи різноманітність основних напрямів у польській національній ідеології від початку XIX ст., тобто від епохи романтизму, можна впевнено вважати акцію «Вісла» за ганебний акт знеславлення найбільш світлих, раціонально уґрунтованих та да-лекозорих ідей, проголошуваних найвизначнішими представниками польської політичної думки та культури. Є вона також беззаперечним проявом безглуздої руйнації цінної тка-тини спільних тривалих, культурних надбань, сформованої віками внаслідок гармонійного дружнього співіснування двох братніх національностей на одній території. Надбання ці відіграли благодатну роль у збереженні і загроженої тотожності в часах панування чужих держав. Брутально знищено чимало пам'яток своєрідної церковної архітектури, неповторне багатство місцевого фольклору, пісенності, обрядів. Обезлюднено значні простори, де до 1947 р. простягалися великі села, а значна частина рільничо використовуваних земельних ареалів досі лежить перелогом або поростає лісом.

Цей великомасштабний антиукраїнський акт беззаконня, крім вищенаведених втрат, на довгі літа посіяв атмосферу ворожості і недовір'я між обома сусідніми народами, підірвав основу триваючого століттями процесу взаємопроникання і взаємозбагачування у сфері духовної культури. Поширювана пропаганда ненависті та презирства відносно українських національних стремлінь затьмарила беззаперечну вагому істину про існування природних братерських зв'язків, духовного споріднення, яких безумне надірвання в дальшій перспективі може призвести до поганих непередбачливих наслідків. У цьому контексті всякі спроби оправдування акції «Вісла» інтересами „polskiej racji stanu” є нічим раціонально необґрунтовані і просто абсурдні. Розглядаючи методи і масштаби стосованого терору проти українського населення,

організованого владою від 1945 р., можна дійти висновку, що є вони плодом схрещення «ринштокової» вкрай націоналістичної ідеології Романа Дмовського, позначеної проросійськими симпатіями та запеклим антиукраїнізмом і антисемітизмом, з офіційно голошеною після війни більшовицькою комуністичною діалектикою, спрямованою на цілковите придушення української національної свідомості. Тут слід зазначити, що В. Гомулка здобув вершину своїх політично-ідеологічних знань як слухач Міжнародної Ленінської школи в Москві в 1932-1936 рр., тобто в період проведення сталінським режимом найбільш жахливого терору в Україні, який поглинув приблизно вісім мільйонів українців, а в тому числі фізично знищив майже всю найвартіснішу українську інтелігенцію.

Професор Александер Бохенський у книжці Історія глупоти в Польщі, написаній у Варшаві в роках німецької окупації, як тонкий аналітик напрямків у польській політичній думці від кінця XVIII ст., вказує на безустанну присутність в ній сарматської пихатості, переваги безрозсудливих емоцій над розумною оцінкою ситуації в підніманні важливих для життя нації рішень, що нерідко доводило до трагічних наслідків. Однією, вкрай шкідливою, рисою менталітету провідних еліт було «легковаження елементу національної гордості» східних сусідів і ця фатальна помилка вже в період заборів сприяла погруженню народу в ситуації закуткової ізольованості від вагомих історичних процесів, характерних для окружаючого світу; сприяла провінційній обмеженості. Хоч книжка присвячена історичному минулому, виразно видно в ній нав'язання до політичних явищ у Польщі міжвоєнних років та тих, що розігравалися актуально на очах автора. Міг він брати до уваги також кривавий польсько-український конфлікт

на Волині, розпочатий у 1943 р. У підсумковій її частині одним із найістотніших його висновків є заклик «відсувати від керма справування влади кожного патріота, якому любов вітчизни мішає розум та викривлює картину дійсної ситуації». Коли б проф. А. Бохенський свою книжку писав значно пізніше та піддав критичному аналізу доцільність політичних рішень польського правління в половині ХХ ст., запевне мав би повністю обґрунтовані підстави залучити акцію «Вісла» до найбільш безумних і вимовних, а разом стидливих сторінок у найновішій Історії глупоти в Польщі.

У світлі міжнародного права і контексті глибшого аналізу ситуації в 1946 та на початку 1947 рр. на теренах південно-східної Польщі акцію «Вісла», а також випереджуючий її терор, організований владою, треба вважати як великомасштабний злочин, заподіяний українській нації. Ті, що несуть за нього відповідальність, повинні бути викриті та справедливо осуджені історією. Виявлення вимагають також неславні ідейні причини, які до нього довели, аби назавжди були відкинені з політичного життя польського народу. Вона повинна також знайти чільне та тривале місце в історичній пам'яті теперішніх і майбутніх поколінь українців, як вагоме остереження перед всякими спробами легковаження необхідності зміцнювання сили і авторитету у світі незалежної України, що завжди спроможна буде захистити своїх дітей перед подібним лихом.

A. Bocheński, Dzieje głupoty w Polsce, Warszawa 1988, s. 263.

Петро Коваль (Польща)

ГРОШОВА ЕПІДЕМІЯ

Хоч медично то не можна назвати хворобою, але коли жадоба оволодіє людиною до тої міри, що вона стає ментально хворою. Цей факт виразно спостерігається, зараз в Україні, коли мала частина населення не може насититися маєтками і далі їх нагромаджує тоді, як більшість живе в бідності і змагається із злуднями, та втікає за кордон, щоб вижити.

Наприклад, чи потрібно медикові 7 дорогих авт, чи нардепові сорочки за 20 тисяч, який ще недавно працював у колгості на тракторі. Високий посадовець підозрюваний у злочині, знайшов сто мільйонів гривень на заставу, двох поліцейських старшин затримано у Кривому Розі за хабарництво, трьох поліцейських затримано на Києвщині за продаж зброї та набоїв. Бувший нардеп ПР Салигін щоб поминути суд за присвоєння мільйонів державних коштів, попросив політичного притулку в Лондоні. Таких та подібних випадків можна безліч навести.

Після другого мільйонного та кровавого Майдуну, народ зумів прогнати фальшиву та кроваву владу й хотілося вірити, що всі уже нарозумились і білше подібне не повториться. Та ні! Новообрана влада натягла старі постолі та не гірше працює старої влади. Мабуть, не всім відомо, що влада, в часі війни, не тільки торгує з Кремлем а також із терористами - сепертистами. Україна закупила у Росії 20 мільйонів тон вантажу та 10 мільйонів тон у сеператистів і продала своїх товарів 10 мільйонів тон Москві та серератистам. Мовчазний патріотичний народ з гіркотою намагався зупинити ці торги на фронті та крові молодих патріотів . Та даремно реакції від олігархів не було. Патріоти вийшли на торговельні точки та мирно барикадами зупинили цю торгівлю з вимогою звільнити полонених вояків. Влада на спілку з олігархами зчинила крик, що держава тратить великі кошти. У відповідь , а скільки коштує життя одного вояка на фронті - питають барикадники?

Взаємне звинувачення не веде до добра. Зараз, не час розхитувати діравого човна, вимога барикадників не велка - часом треба показати зуби. Розв'язка цього питання є одна, влада повинна сісти з новою опозицією

на відкритому форумі та вземній дискусії доказати свою правоту. Бо в противному разі, влада може не одержати надійного траншу із МВФ і не буде звільнення полонених, з чого тільки скористають путінські агресори.

Слід наголосити під увагу всім олігархам, що набуті маєтки, то є тільки “фата моргана”, якщо вони не стратять їх у сучасній війні, то з певністю в часі своєї смерті. А коли це трапиться, то нікому не відомо...

«З пошти шеф-редактора»

Дорогий пане Фідель!

Вчора протягом цілого дня я порядкуючи свою бібліотеку, старанно переглянув усі отримані від Вас числа журналів „Борестен" і з цього приводу мушу поділитися з Вами своїми враженнями. Крім своїх статей, яких там зібралось протягом тих років багато. Я з серця і душі кажу і не вмю того навіть висловити словами, саме Вам пане Фідель, належиться доземний уклін за Ваші глибокі науково-патріотичні статті, це приголомшуючі праці, яким належиться вдячність Тут головно. Вам належиться подяка і шана, а правду кажучи без перебільшення за життя Вам належиться спорудити достойний пам'ятник Слави. Коли я враховую в якому

Ви живете середовищі і співставляю Вашу національну свідомість і високу людську гідність Ви в моїй уяві живий приклад неперевершеного вкладу, яким усвідомлюєте інших читачів своєю самовідданою працею і незвичайним талантом перебудовуєте тих, в яких десь там чогось бракує, а це вже заслуговує на загальнонаціональне признание. Тому з душі і серця сердечно Вас вітаю і бажаю Вам доброго здоров'я, довголіття, мирного блакитного неба над Україною і Божого благословення на усі дальші роки Вашого Фірель життя і нехай ніколи не висихає ваше перо, яке так дуже потрібне у виховній роботі.. Чесно кажу, Ви своїми зусиллями утвердили себе, свою загальнонаціональну цінність так в національному, які релігійному дусі, - без

будь-яких упереджень до наших українських церков. А в тому ви популяризуєте найбільш заслужених, а мало знаних українських патріотів і Героїв. Ніколи не піде з пам'яті Ваш Фідель величезний якже потрібний творчий доробок, яким Ви неустанно перевиховуєте особи на справжніх людей. Якби таких редакторів і таких журналів в Україні було б більше нам вдалося удосконалювали і обновлювати наш людський сучасний рід. А це найбільше багатство, більше і цінніше від вугілля з Донбасу. Саме такою працею, яку Ви проводите, цією ж працею будеється добробут нації і її щасливе майбутнє..Повне признание вам і всім тим, які наближують День нашої Пермоги над ворогом і боряться проти хворобливої наживи і тупості.

**З правдивою шаною до Вас - Ярослав
Стех
(Торонто, Канада)**

**Jaroslaw Stech
www.przemysl.weebly.com**

Вітаємо з нагородою!

Редактор журналу «Бористен» Фідель Сухоніс за висвітлення теми україно-російської війни на Донбасі та укладання книги «Українські воїни добра і правди» став лауреатом Міжнародної літературної премії імені Григорія Сковороди «Сад божественних пісень».

Міжнародна літературна премія імені Григорія Сковороди «Сад божественних пісень» — заснована 1 березня 2005 року громадською організацією «Чернігівський інтелектуальний центр» та Волинським товариством «Світязь» з метою розвитку вітчизняного книговидання і підтримки українських письменників, митців, науковців, журналістів, громадських діячів та меценатів. Голова журі — Василь Слапчук. Громадська організація «Чернігівський інтелектуальний центр» та Волинське товариство «Світязь», з метою розвитку вітчизняного книговидання і підтримки українських письменників, митців, науковців, журналістів, громадських діячів та меценатів, заснують Міжнародну літературну премію імені Григорія Сковороди «Сад божественних пісень». Для цього співзасновники премії (ГО «Світязь» та «Чернігівський інтелектуальний центр») створюють Комітет (журі) з Міжнародної літературної премії імені Григорія Сковороди «Сад божественних пісень», до складу якого входять відомі письменники та науковці (всього — п'ять осіб). Голова Комітету (журі)

— лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, письменник Василь Слапчук.

Щороку Комітет нагороджує лауреатів Міжнародної літературної премії імені Григорія Сковороди «Сад божественних пісень»: письменників, митців, науковців, журналістів, громадських діячів та меценатів, які мешкають в Україні і за кордоном.

Кандидатура кожного претендента на здобуття премії обговорюється всіма членами Комітету і затверджується відкритим голосуванням (також члени Комітету можуть підтвердити свій вибір в будь-який інший спосіб — по телефону, факсом або листом).

Кількість лауреатів та розмір премії щороку визначають її співзасновники. Лауреати отримують диплом та грошову винагороду.

Громадські діячі та меценати, а також родини лауреатів Міжнародної літературної премії ім. Григорія Сковороди «Сад божественних пісень», відзначених посмертно, отримують дипломи (без фінансової частини).

Нагорода вручається раз у житті (за винятком колективних номінацій, а також, якщо творчу людину відзначено в іншій номінації — наприклад, як громадського діяча та мецената).

Повідомлення про лауреатів розміщується в засобах масової інформації.

Рецепти української кухні

Шпарагівка

Інгредієнти:
стручкова квасоля - 1,6 кг.;
цибуля ріпчаста - 3 шт.;
топлене масло;
сіль.

Рецепт приготування:

Шпарагівку можна гасити і подавати як окрему страву, не обов'язково додавати яйця або помідори. Тушкована квасоля поживна сама по собі, без додавання будь-яких інших інгредієнтів. Тушковане лобію можна подавати як окрему страву і як гарнір до м'ясного, все залежить від ваших смакових пристрастей. Стручки квасолі потрібно добре промити і відкинути на друшляк, щоб стекла вода. Потім їх потрібно очистити від грубих боковинок і нарізати на середні шматки. З ріпчастої цибулі зняти шкірку, цибулю помити і нарізати дрібними кубиками. Нарізану стручкову квасолю поставити на середній вогонь, додати 3 ополоника курячого бульйону. Накрити кришкою і довести до кипіння (5-10 хвилин) на середньому вогні. Коли закипить, зменшити вогонь до тихого і додати ріпчасту цибулю. Тушкуємо стручкову квасолю до випарювання рідини, іноді помішуємо, щоб не пригоріло, 20-30 хвилин. Коли рідина випарувалася, можна додати топлене масло. Відразу ж стручкову квасолю потрібно посолити.

Продовжуємо тушкувати стручкову квасолю з маслом ще 5-10 хвилин.

Розкладаємо по тарілках тушковану стручкову квасолю. Якщо курячий бульйон замінити водою, то отримаємо пісне блюдо.

Гарнір, Здорове харчування,
Українська кухня,
Можливий пісний варіант,
Страви з овочей

РЕКЛАМА

ШВИДКО
ЗРУЧНО
ПРЯМО В РУКИ

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію MIST з другими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

- ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ
В Україну: 30-40 днів
В Москву: 30-40 днів
В Ст. Петербург: 35-45 днів
Решта регіонів на www.meest.us
- ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
- ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
- УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
- ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:
В Україну: 3-5 робочих днів
В Москву: 5-7 робочих днів

MIST MEEST
mig m

1-800-288-9949 www.meest.us

Marketing and design by iimaginstudio.com

Агрокорпорація СТЕПОВА – одна з найбільших і провідних корпорацій, яка займається повним циклом виробництва насіння. Місія корпорації полягає у наданні покупцю насіння кращої якості, яке відповідає найвищим європейським стандартам.

На сьогоднішній день «Степова» налічує понад 13 000 га землі, розташованої в східній частині України.

Компанія має сучасний логістичний центр, що забезпечує швидкість і зручність у своєчасному отриманні готового рішення з відвантаження насіннєвого матеріалу для наших клієнтів.

Україна, м. Дніпропетровськ,
вул. Калинова, 3

телефон: +38 (0562) 399-101

факс: +38 (056) 370-47-31

телефон: +38 (095) 794-79-38

E-mail: td.stepova@gmail.com

Державне агентство
лісових ресурсів України

<http://dklg.kmu.gov.ua>

Акція
**Майбутнє
лісу
у твоїх
руках!**

Візьми участь в акції – посади своє дерево!